

5. Dünya Su Forumu

Bakanlar Süreci

İstanbul Su Rehberi

Türkiye Dışışleri Bakanlığı
Dünya Su Konseyi

5. Dünya Su Forumu

Bakanlar Süreci

İçindekiler

Geçmiş

Sorun

Tema I: Küresel Değişimler ve Risk Yönetimi

- Konu 1: İklim değişikliğine uyumda suyun rolü
- Konu 2: Suya bağlı göç, değişen arazi kullanımı , insan yerleşimleri ve su
- Konu 3: Afet ve risk yönetimi

Tema II: İnsani Kalkınmanın ve Binyıl Kalkınma Hedeflerinin Geliştirilmesi

- Konu 1: Herkes için su, sanitasyon ve hijyen sağlanması
- Konu 2: Enerji için su, su için enerji
- Konu 3: Açlık ve yoksulluğun giderilmesi için su ve gıda
- Konu 4: Su hizmetlerinin çok amaçlı kullanım ve işlevleri

Tema III: İnsani ve Çevresel İhtiyaçlar Dikkate Alınarak Su Kaynaklarının Korunması ve Yönetimi

- Konu 1: Havza yönetimi ve sınıraşan sularda işbirliği
- Konu 2: İnsani ve çevresel ihtiyaçları karşılamak için uygun su kaynaklarının ve depolama altyapısının temininin desteklenmesi
- Konu 3: Doğal ekosistemlerin korunması
- Konu 4: Yüzey suyu, yeraltı suyu, toprak ve yağmur suyunun korunması ve yönetimi

Tema IV: İdare ve Yönetim

- Konu 1: Su ve sanitasyon hakkına daha iyi erişim
- Konu 2: Su kurumları ve su reformları
- Konu3: Etik, şeffaflık ve paydaşların güçlendirilmesi
- Konu 4: Su hizmetlerinde kamu ve özel sektörün rollerinin optimizasyonu

Tema V: Finans

- Konu 1: Su sektöründe sürdürülebilir finansman
- Konu 2: Sürdürülebilir su sektörü aracı olarak maliyet kurtarma stratejileri
- Konu 2: Dar gelirli lehine finansman politikaları ve stratejileri

Tema VI: Eğitim, Bilgi ve Kapasite Geliştirme

- Konu 1: Eğitim, bilgi ve kapasite geliştirme
- Konu 2: Su bilimi ve teknolojisi- uygun ve yenilikçi çözümler
- Konu 3: Mesleki birlikler ve ağlar
- Konu 4: Veriye ulaşım
- Konu 5: Su ve kültür

Ek I: Katkı Sağlayan Dokümanlar

5. Dünya Su Forumu

Bakanlar Süreci

İstanbul Su Rehberi¹

Geçmiş

1. Geçmiş Forumların Bakanlar Bildirileri dünyadaki su kaynakları ve su hizmetlerine ilişkin önceliklerin ortaya konulmasına önemli katkı yapmışlardır. Bununla birlikte, suya ilişkin sorunlar sürekliliklerini korudukları gibi, özellikle ekonomiyi, nüfusu ve doğal kaynakların durumunu etkileyen küresel değişikliklerin bir sonucu olarak daha da önemli hale gelmişlerdir. Bu nedenle, dünyada yaşayanlar için su güvenliği olan bir ortamın sağlanmasına yönelik faaliyetlerin tüm ilgililer tarafından hızlandırılması gerekmektedir.

2. İstanbul Su Rehberi'nin amacı bu bildirilerin ötesine geçmek ve ulusal hükümetlerce su kaynakları ile ilgili idare, yönetim ve finansman konularındaki kritik meseleleri, paydaşlarla birlikte çözümlemeye yönelik bir eylem gündemi yaratmaktır.

3. Dünyanın her yanından uzmanların tavsiyelerini içeren ve bağlayıcı bir nitelik taşımayan İstanbul Su Rehberi başlıca iki amaca yönelmektedir:

- Hükümetlere, karşı karşıya oldukları zorluklara bağlı olarak önceliklerini saptamada ve eylem planlarını hazırlamada yardımcı ve yol gösterici olmak;
- İlgili Hükümetlerarası süreçleri, 5. Dünya Su Forumu Bakanlar Süreci'nin sonuçları hakkında bilgilendirmek.

4. Dünya Su Forumu Bakanlar Süreci çerçevesinde "Küresel Değişiklikler" terimi, bunlarla sınırlı kalmamak kaydıyla, nüfus artışı, göç, şehirleşme ve iklim değişikliğinin yanı sıra, toprak kullanımındaki, tüketim kalıplarındaki ve ekonomideki değişiklikleri içeren ve doğal kaynaklar ve ekosistemler üzerindeki baskıları arttıran değişikliklere atıfta bulunmaktadır.

5. İstanbul Su Rehberi, "Farklılıkların Suda Yakınlaşması" ana temalı 5. Dünya Su Forumu'nun teknik yönü ile siyasi boyutu arasındaki bağlantıyı kurmak amacıyla, Forumun tematik programını yansıtacak şekilde düzenlenmiştir. 5. Dünya Su Forumunun tema, başlık ve bölge koordinatörlerinden ve diğer önemli uluslararası etkinlikler ile bölgesel zirvelerden doğrudan alınan katkılar, su ve sanitasyon konularında dünyanın karşılaştığı sorunları ve bu sorunları çözmeye yönelik amaçları ortaya koyan tek bir metin haline dönüştürülmüştür.

Sorun

6. Dünya şimdiye kadar görülmemiş bir hızdaki değişikliklerle karşı karşıyadır. Nüfus artışı, göç, şehirleşme, toprak kullanımındaki değişiklikler ve iklim değişkenliği/değişikliği gibi bu değişiklikler, su kaynaklarının gelecekte ne şekilde yönetilmesi gerekeceğini belirleyeceklerdir. Bu değişikliklerle baş edebilmek için su politikalarının ve eylemlerinin de katkılarına ihtiyaç vardır. İklim değişikliği en çok sözü edilen konu olmakla birlikte, ortaya çıkan diğer değişikliklerin su kaynaklarını ve hizmetlerini ve bunların yönetimini çok daha büyük ölçüde etkilemeleri muhtemeldir. Gezegenimizin nüfusunun 2050 yılına kadar %50 oranında, başka bir deyişle 3 milyar daha

¹ **İstanbul Su Rehberi**, ulusal Hükümet temsilcileri, önemli paydaş grupları ve 5. Dünya Su Forumu'nun Tematik ve Bölgesel Koordinatörlerinin katıldığı bir seri Hazırlık Komitesi Toplantıları sonucunda hazırlanmıştır. Bu belge, Hazırlık Toplantılarına katılanların geniş görüşleri ile 2009 başlarına kadar düzenlenmiş olan sempozyum, konferans, zirve toplantısı ve bölgesel toplantılar gibi bir dizi teknik ve siyasi su toplantısının çıktılarına ve tavsiyelerine dayanmaktadır. (bknz. Ek 1'deki liste)

artması beklenmektedir. Dünya nüfusunun yarısından fazlası halen kentlerde yaşamaktadır ve şehirleşme hızla devam etmektedir. Köyden kente göç ile birlikte, nüfus artışı suya ve sanitasyonu erişim alanındaki Binyıl hedeflerine ulaşılmasını zorlaştıracak ve aynı zamanda da kirliliği arttıracaktır. Gezegenimizde nüfus ve tüketim arttıkça, tabii kaynaklara ve enerjiye olan talep ve muhtemelen fiyatlar yükselecektir. İnsanlar küresel sistemleri şimdiye kadar görülmemiş bir hızla değişime uğratmaktadır. Bu olgular ve bunlara uyum sağlanmasını kısıtlayan güçlükler gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeleri farklı şekillerde etkilemektedir.

7. Kritik konular son dönemde politikacıların ve medyanın aynı şekilde odak noktasını oluşturmuştur. Petrol fiyatları, gıda fiyatları, küresel ekonomik kriz ve suya bağlı afetler listede üst sıralarda yer almaktadır. Dünyanın üzerinde durup konuşmadığı hususlar, bu kritik konuların suyla bağlantıları, suyu nasıl etkiledikleri ve sudan nasıl etkilendikleridir. Oysa bu değişikliklerin tümü ile su arasında karmaşık bağlar mevcut olmasına karşılık, bu bağlantılar yüksek düzeyde kurulmamakta, bu da sadece su kaynakları ve ekosistemleri değil, insanları ve yaşamlarını da tehlikeye düşürmektedir. Siyasi arenada su kaynaklarının, ulusları ve yerel toplumları etkileyen değişiklikleri yöneten önemli etkenler arasında bulunduğu iyi anlaşılamamaktadır. Bu durum, esasen ekosistemleri ve milyarlarca insanı etkileyen kirlilik sorununa eklenmektedir. Yaşamın ve ekonomik refahın ellerimizin arasından kayıp gitmemesi için, dünyanın en başta küresel değişikliklerin yarattığı sorunlarla yüzleşmesi gerekmektedir.

8. Bu mesajlar, yüksek siyasi kademeler de dahil olmak üzere, "Su Sektörü"nü dışına iletilmelidir. Su sektörünün çok yönlülük niteliği konuyu diğer ilgi alanları için de önemli bir unsur haline getirmektedir. Çoğu kez, suyu etkileyen kararlar, suyla ilgili profesyonellerce değil, ilgili sektörlerdeki karar vericiler tarafından alınmaktadır. Su sektörü bu karar vericilerin, faaliyetleri içinde suyu nasıl kullanacakları hususunda daha sağlam tercihler yapabilmelerini teminen bilgilendirilmelerine yardımcı olmalıdır.

9. Tarih boyunca, iklim ve tabiattaki değişikliklere uyumda toplumların başlıca faaliyetini su eylemleri oluşturmuştur. Bu eylemler karar vericilerin, çok fazla veya az miktardaki suyun yarattığı hadiselerin şoklarıyla ortaya çıkan toplumsal bozulmayı ve şiddeti önlemek için buldukları çarelere araç teşkil etmiştir. 5. Dünya Su Forumu uluslara ve toplumlara, küresel değişikliklere sürdürülebilir bir şekilde uyum sağlamak ve bu değişikliklerin etkilerini azaltmak amacıyla bir çerçeve yaratma imkanı sunmaktadır. Durum onlarca yıldan beri kritiktir, ancak vaziyeti muhtemelen daha da kötüleştiren, ulusal ve yerel hükümetlerin ortaya çıkacak değişikliklere hazır olmamalarıdır. Henüz fırsat varken, gündem oluşturulmalıdır.

Tema I: Küresel Değişimler ve Risk Yönetimi

Konu 1: İklim Değişikliğine Uyumda Suyun Rolü

10. “Su sektörünün” dışında düşünün. İklim değişikliği/değişkenliği sadece hidrolojik döngüyü değil, su, orman ve toprağa yakından bağlı alanları da etkilemektedir. Bu değişikliklere uyum sağlanmasını teminen etkilerinin azaltılması ve afetlere hazırlıklı olmak amacıyla su ve toprak kaynakları ile mekanların daha iyi yönetilmesini araç olarak kullanmak ve gıda güvenliğini, enerji güvenliğini, ekonomik kalkınmayı, çevre korumayı ve eşitliği sağlamak gereklidir. Su, kendi alanındaki politikalarından çok; gıda, enerji ve diğer alanlardaki politikalarından etkilenmektedir. Su topluluğuna, politikacıların ve diğer sektörlerden uzmanlarının bu geniş perspektifi ve politikalara olan etkilerini kavramaya yardımcı olmanın yollarının bulunması tavsiye edilmektedir. Tarım, ormancılık, işçileri, bayındırlık, sanayi, maliye, enerji, sağlık, eğitim bakanlıkları dahil olmak üzere ulusal hükümetlerin ve “su sektörünün dışındaki” diğer sektörlerin siyasi tercihlerinde kırsal, kentsel ve nüfusu yoğun alanları etkileyen hidrolojik döngü üzerindeki tesirlerini göz önünde bulundurmaları da ayrıca tavsiye edilmektedir. Stratejik etki değerlendirmesi, yüksek seviyede politika oluşturma ve sorunlu bölgelerin belirlenmesi için, “sektörün dışında” düşünmeye katkıda bulunabilecek bir araçtır.

11. Suya ilişkin ulusal veya yerel uyum stratejileri geliştirin. İklim değişikliği/değişkenliğine uyum sağlanabilmesi için, uluslararası uyum programları gözönünde bulundurularak, ulusal ve yerel uyum stratejileri geliştirilmelidir. Bunların mevcut ulusal bütüncül su ve kaynak yönetimi plan ve stratejilerine dahil edilmesi gereklidir. Uyum için gereken altyapının ne olduğu hususunda değerlendirme yapılmalı ve bilahare ihtiyaç duyulan altyapının planlanması ve finansmanı sağlanmalıdır. Sadece muhtemel etkilerinden ötürü değil, inşaları için gerekecek uzun süre nedeniyle de büyük ölçekli altyapı tesislerinin yanı sıra, küçük çaplı ve çevre dostu tesisler gibi uygun yaklaşımlar da gözönünde bulundurulmalıdır. İklim değişikliği söz konusu olduğunda su, sadece sorunun değil, çözümün bir parçası olarak da görülebilir. Yeraltı suyu iklim değişikliğine karşı bir tampon işlevi görebilir; bu çerçevede sürdürülebilir yeraltı suyu yönetiminin yanı sıra deniz suyu arıtma ve atık su arıtma ulusal stratejilerin bir parçasını oluşturmalarıdır. Hidro-enerji ve iç su ulaşımı konuları yeniden ele alınmalı ve bir uyum önlemi olarak geliştirilmelidir. Ayrıca, mekansal planlama, ekosistemlerin korunması, toplumsal kaygılar, iletişim, bilinç uyandırma ve risk yönetimi gibi yapısal olmayan önlemler de önemlidir. Tarımın belkemiğini oluşturan ve küresel değişikliklere son derece duyarlı olan kırsal kesimlerin desteklenmesi zorunludur. Politika oluşturuculara ve başlıca kentsel alanların su yönetiminden sorumlu yetkililerine gerekli bilgilerin sağlanabilmesi için küresel değişikliklerin etkilerinin, daha küçük ölçeklerde modelleri geliştirilmelidir. İklimsel ve hidrolojik bilgilerin toplanması ve dağıtılması büyük önem arz etmektedir.

12. İklim değişikliğine uyum için bütüncül su kaynakları yönetimi yaklaşımını uygulayın. İklim değişikliğinin su döngüsü üzerindeki etkisi değerlendirilmeli ve ilgili taraflarla paylaşılmalıdır. İklim değişikliğine karşı esneklik sağlanabilmesini teminen ulusal, bölgesel, yerel ve nehir havzası örgütleri dahil olmak üzere, her seviyede su kaynaklarının daha iyi yönetimi için kapasite geliştirilmesi desteklenmelidir. Bütüncül su kaynakları yönetimi yaklaşımının uygulanması toplumsal ve ekonomik etkileri dengeleyecek, çevresel etkileri azaltacak ve ekosistemleri koruyacaktır.

13. İklim değişikliğinin hidrolojik etkilerine karşı en savunmasız ülkeleri ve toplumları belirleyin. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Panelinin iklim değişikliğinin etkilerine karşı en savunmasız olarak belirlediği yerler arasında, az gelişmiş bazı ülkeler, gelişen küçük ada devletleri, deniz seviyesine yakın yoğun nüfuslu kıyı alanları, buzulların erimesinden etkilenen alanlar ve hassas nüfus, ekonomi ve çevreye sahip kurak alanlar yer almaktadır. Sıkıntılı alanların tespiti ve iklim değişikliğinin hidrolojik etkilerine karşı daha yüksek bir risk altında

bulunan bölge ve grupların belirlenmesine yönelik araçların işlevsel hale getirilmesi için uluslararası çabalar desteklenmelidir. Stratejik Çevre Değerlendirmeleri hassas yerleri ve sistemleri tanımlamaya yardımcı olabilir; bilahare buralarda iklimin su kaynakları ve hizmetleri üzerindeki etkilerinin katmansal olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

14. Altyapı projelerini, iklim değişikliğinin muhtemel etkileri dahil olmak üzere, hidrolojik değişkenliği daha iyi yönetebilecek şekilde tasarlayın. Altyapı projeleri iklim değişkenliğini ve iklim değişikliğinin muhtemel etkilerini öngörebilmelidir. Altyapı, olağanüstü olaylara karşı koyabilecek ve değişik şartlar altında iş görebilecek şekilde yeniden tasarlanmalı ve yapılandırılmalıdır.

15. Tüm planlama faaliyetlerinde uzun vadeli senaryo ve eylem stratejileri geliştirin. İklim değişikliği ve değişkenliğinin su ve yaşam üzerinde, belirsizlikler de dahil, giderek artan etkileri ile mücadele edebilmek amacıyla, toplumun kalkınması ve katılımı ile büyük altyapı yatırımları için, Binyıl Kalkınma Hedefleri'yle saptanmış bulunan ufukların ötesinde, daha uzun vadeli bir anlayış belirlenmesi gerekmektedir.

16. Suyla ilgili ulusal planlara iklim değişikliğine ilişkin değerlendirmeleri dahil edin. Ulusal düzeyde ulusal su planlarına iklim değişikliğinin etkilerine ilişkin değerlendirmeleri dahil edin ve bu değerlendirmelere uygun olarak, toplumsal çevre ve ekonomik ihtiyaçlar bakımından sürdürülebilir su güvenliğinin yaratılmasına yönelik uyum tedbirleri alın.

17. Uyum için finans açığını kapatın. Ulusal su yönetim programlarını finanse etmek ülkelerin sorumluluğunda olmakla birlikte, iklim değişikliği genel kalkınma/sürdürülebilirlik gündemine yeni zorluklar ekleyerek, kalkınma yolundaki ülkelerin uyum önlemlerini uygulayabilmek amacıyla ilave dış finans kaynaklarına ihtiyaç duymalarına neden olabilir. Etkilerin azaltılması ve uyum çalışmaları için son dönemde birçok mali girişimin başlatıldığı bilinmekle birlikte, ilave ihtiyaçlar yalnızca mevcut ulusal/uluslararası finansman araçları ile karşılanamayacaktır.

Konu 2: Suya Bağlı Göç, Değişen Arazi Kullanımı, İnsan Yerleşimleri ve Su

18. Suya bağlı değişikliklere ilişkin nüfus hareketleri hakkındaki bilgi birikimini geliştirin. İklim değişikliğine uygun uyum yollarını tanımlamaya yönelik pencere daraldığı cihetle, iklimsel ve çevresel koşulların kişi ve grupların göç kararlarını nasıl etkilediğinin araştırılması elzemdir. Göçleri düzenlemeye yönelik stratejileri oluşturmak için bu hususta bilimsel bilgi ve veri toplamak şarttır. Özellikle gelişme yolundaki ülkelerdeki kırsal alandan kentsel bölgelere doğru olan nüfus hareketleriyle bağlantılı tarımsal kalkınma dinamikleri anlaşılmalıdır.

19. Halkların dayanırılıklarını arttıran kurum ve politikaları güçlendirin. Dayanıklılığı arttıran, çevresel bozulmanın nedenlerini sistematik bir şekilde azaltan, geçim sağlama yollarını geliştiren ve gelişmiş risk yönetimi kapasitesi oluşturan politikalar gereklidir. Bu politikalar ilgili tüm önemli grup ve paydaşlardan girdilerle beslenmeli, sivil toplumun ve başlıca ilgi gruplarının rollerini güçlendirerek, kültürel ve kadın-erkek eşitliği ile ilgili kaygıları gidermelidir.

20. Çevresel bozulmanın etkilerine ilişkin bilinci arttırın. Su kaynaklarının bozulması ve iklim değişikliğine ilişkin bilgiler Hükümetleri, göçmenleri ve potansiyel göçmenleri halkın güvenliği için gerekli tedbirlerin alınmasında yönlendirebilir.

21. Güçlü izleme sistemleri kurun. Mevcut izleme sistemlerini bir değerlendirmeye tabi tutun, bunları geliştirin, ayrıca yeni ve yenilikçi sistemler kurun.

22. Hukuki çerçeveleri geliştirin. Çevresel zorunluluklar sebebiyle göç edenleri, çevresel nedenlerle yer değiştirmiş kişileri ve suya bağlı etkenler yüzünden ülke içinde yer değiştirmiş halkları uluslararası yasal

düzenlemelere dahil edin. Mevcut yasal düzenlemeleri, yer değiştirmiş şahısların ve/veya toplumların haklarını koruyacak şekilde geliştirin.

23. Uygun insani yanıtlar sağlayın. Çevresel değişiklikler ve silahlı çatışmalar önemli insan hareketlerine neden olabilir ve bu durum gerilimin tımanmasını engelleyecek uygun insani çabalar gerektirir. Doğal afetler ve silahlı çatışmalar büyük insan kitlelerinin geçici olarak yer değiştirmelerine neden olurken, iklime bağılı istikrarlı ve sürekli sıkıntılar, daha büyük sayıda insanın, zamana yaygın bir şekilde sürekli olarak yer değiştirmesini doğuracaktır. Çevresel sıkıntılar karşısında krizleri önlemek, hareket halindeki kaynakları azalmış ve muhtemelen fakir kalmış gruplar içinde barışı korumak ve aynı zamanda bu gruplar üzerinde sanitasyonun ve atık üretiminin etkilerini tespit etmek ve gidermek için yardımlarda bulunulmalıdır.

Konu 3: Afet ve Risk Yönetimi

24. Suyla ilgili afetlerin risklerini ve olası sonuçlarını değerlendirin. Suyla ilgili doğal afetler, başka bir deyişle, kuraklık ve taşkınlar, başta yoksullar olmak üzere milyonlarca insanı etkilemekte ve ölümlere sebep olmaktadır. Bu afetler sürdürülebilir kalkınma ve yoksulluğun azaltılmasının önündeki ciddi engeller arasındadır. Altyapıya, barınma tesislerine, sağlığa ve gıda üretimine ağır zarar verme gibi büyük ekonomik kayıplar suyla ilgili afetlere isnat edilmektedir. İklim değişikliği/değişkenliğinin etkisiyle kuraklık ve taşkınların sıklığındaki olası yükselme toplumların kırılganlığını arttırmaktadır. Nüfus değişiklikleri, kentleşme, göçler ve uygun altyapının eksikliği gittikçe daha fazla insanı risk altına sokmaktadır. Dolayısıyla, suyla ilgili afetlerin yarattığı küresel değişikliklerden kaynaklanan riskler ve olası olumsuz etkiler kapsamlı bir biçimde incelenmeli ve anlaşılmalıdır.

25. Suyla ilgili afetlerin risklerinin azaltılması hususunu ulusal kalkınma ve finansman planlarıyla bütünleştirin. Ulusal hükümetler, suyla ilgili afetlerin azaltılmasına ilişkin ulusal ve yerel hedefler belirlerken, iklim değişikliğine uyuma büyük bir öncelik tanımalıdır. Özellikle sınıraşan durumlarda, uluslararası ve bölgesel stratejiler ve eylem planları da öncelikli olmalıdır. Toplumların güvenliği açısından kilit rol oynayan altyapı, yapısal olmayan önlemler ve insan kaynakları üzerinde kamu ve özel sektörün yatırım yapmasına ihtiyaç vardır.

26. Etkilenebilecek toplumların hazırlıklılık seviyesini yükseltin. Halkın bilinci artırılarak, yerel seviyeden ulusal düzeye kadar beşeri kabiliyetler ilerletilerek, hassas bölgeler ve insan gruplarını göz önünde bulunduran erken uyarı sistemleri güçlendirilerek ve geliştirilerek, hazırlıklılık göstergeleri belirlenerek ulusların suyla ilgili afetlere daha hazırlıklı olmasını sağlayın.

27. Risk yönetimi planlarını ve önlemlerini tesis edin. Kriz yönetiminden risk yönetimine geçin. Kırsal bölgelere ve kentlere, suyla ilgili afetlerin verdiği zararı azaltmak için yapısal ve yapısal olmayan risk yönetimi planları ve önlemleri tesis etmeleri için yardımcı olun. Ulusal hükümetler, kent merkezlerinin uygun mekansal planlama yapmalarını ve bunları uygulamaya koymalarını, ayrıca yönetmelikler yardımıyla, suyla ilgili afetlerin, birçok önemli topluluk üzerindeki etkilerini dikkate alarak, risklerinin azaltılmasını sağlamalıdır.

28. İçme suyu ve sanitasyon hizmetlerine erişimi afetler sırasında ve sonrasında ayrıca savaş ve işgal durumlarında güvence altına alın. Bir çatışmadaki bütün taraflar, sivil halkın hayatını sürdürebilmesi için, içme suyu kaynakları ve tesisleri ile sulama sistemleri gibi gerekli unsurların korunması için Uluslararası İnsani Hukuk'a saygılı olmalıdır. Kadınlar, çocuklar, yaşlılar, yerlerinden edilenler, hastalılar ve yaralılar başta olmak üzere, genel olarak sivil halka yönelik insani sorumlulukların yerine getirilmesi için afetler veya savaşların ve/veya işgallerin doğrudan veya dolaylı etkileriyle kesilen içme suyu temini ve sanitasyon altyapısının yeniden tesis edilmesi veya geliştirilmesi gereklidir. Suyla ilgili hastalıkların ortaya çıkmasına ve yayılmasının engellenmesine yönelik olarak alınan önlemleri ve harcanan çabaları birleştirin.

Tema II: İnsani Kalkınmanın ve Binyıl Kalkınma Hedeflerinin Geliştirilmesi

Konu 1: Herkes İçin Su, Sanitasyon ve Hijyen Sağlanması

29. Ulusal ve bölgesel eylem planları geliştirin. Her bir ülke uygun politikalar yoluyla, su ve sanitasyona erişimin genişletilmesi için gerekli faaliyetleri tanımlamak üzere ulusal ve bölgesel eylem planları geliştirmelidir. Bu planlar, uygun sanitasyon teknolojilerini ve atık suların toplanması ve arıtılmasını kapsamalı ayrıca ekonomik, sosyal ve çevresel şartlar ve ihtiyaçlara özgün olarak hazırlanmalıdır. Planlarda, Binyıl Kalkınma Hedefleri ve Johannesburg Uygulama Programı'nın amaçlarının ötesine geçerek, kısa, orta ve uzun dönemli hedefler ve takvimler ortaya konulmalıdır. Ulusal ve bölgesel planlar her türlü ekosistem servislerinin korunmasını da göz önünde bulundurmalıdır. Kurak ve yarı kurak bölgelerde ve kaçak yerleşim yerlerinde yaşayan, su ve sanitasyon hizmetlerinden tam anlamıyla yararlanamayan kentsel ve kırsal toplulukların ihtiyaçları, bu planların, yerel bilgiler, kadınların ve çocukların sahip olduğu özgün bilgiler ve ihtiyaçlar ve hassas gruplara gösterilecek özel dikkat çerçevesinde, uygun bir şekilde geliştirilmesiyle sağlanabilir. Bu yapılırken, öncelik okullara, sağlık merkezlerine, halk merkezlerine ve acil durumlara karşı hazırlıklara verilmelidir. Ulusal sanitasyon hizmetlerinde lider rol üstlenebilecek sorumlu bir kurum belirleyin ve sağlık ve eğitim sektörleri ile birlikte çalışacak, sanitasyon ve sağlık alanlarında özel bir sorumluluğa sahip olacak koordinatör bir kurum teşkil edin.

30. Sanitasyon ve suya erişimin izlenmesini geliştirin. Sağlıklı temiz suya ve sanitasyona erişim konusunda, ulusal hükümetler tarafından sağlanan veriler çerçevesinde, izleme çalışmaları yapılması zorunludur. Mevcut WHO-UNICEF ortak izleme programları, kanalizasyon şebekelerine ve atık su arıtma tesislerine bağlı olan nüfusu, kadın ve yaş gruplarına göre sınıflandırılmış topluluklara ilişkin verileri ve su ve sanitasyon hakkındaki uluslararası kabul görmüş hedeflere ulaşmada küresel ilerlemeyi ölçmek için, yeni göstergeleri kapsayacak şekilde geliştirilmeli ve genişletilmelidir. Su kalitesi, su teminindeki süreklilik, el yıkama problemleri ile okullarda ve sağlık merkezlerinde ayrıştırılmış sanitasyon olanaklarının izlenmesini geliştirin. Ulusal düzeyde, veri tabanının ve izleme politikalarının güçlendirilmesi için su ve sanitasyona değişik erişim yöntemlerini ortaya koyan çeşitli ulusal veriler arasındaki farklılıkları gözden geçirin.

31. Yerel, bölgesel ve uluslar arası kesişen ortaklıklar tesis edin. Hükümetlerin (yerel, bölgesel, ulusal), su işletmecilerinin, sivil toplumun ve örgütlerinin, su kullanıcılarının ve özel sektörün ortak olarak su, sanitasyon ve hijyenle ilgili giderleri, riskleri ve yatırımların sonuçları ve etkilerini üstlenmeleri için çabaları ve araçları arttırın. Su işletmecilerinin ortaklıkları yoluyla yerel su hizmetlerini güçlendirin. Bölgesel, kuzey-güney, güney-güney, kuzey-güney-güney ortaklıklar kurarak kapasiteyi arttırın, en iyi uygulamaları paylaşın, bilgi aktarın, yerel işbirliğini geliştirin ve projeleri finanse edin.

32. Su, sanitasyon ve hijyen için kaynakları harekete geçirin. Su ve sanitasyon için ulusal ve bölgesel eylem planlarının uygulanmasının mümkün kılınabilmesi için sürdürülebilir finansman stratejileri geliştirin. Ulusal hükümetler su, sanitasyon ve hijyen için uygun bütçe tahsislerini yapmakla sorumludur. Su ve sanitasyon hizmetlerini sağlamakla sorumlu kurumlar, resmi kalkınma yardımları da dahil tarifeler, vergiler ve kaynak transferleriyle harcamaların geri dönüşünü sürdürülebilir bir biçimde sağlamakla yükümlüdür. Uluslararası finans kuruluşları ve kalkınma ortaklarından gelecek maddi katkılar, bunları kullanacak ülkelerin taleplerini karşılamalıdır.

33. Su, sanitasyon ve hijyen alanlarında kapasiteyi geliştirin. Daha fazla teknik kaynakları harekete geçirin ve başta yerel düzeyde olmak üzere, her seviyede kurumsal, teknik, idari ve planlamayla ilgili kapasiteyi geliştirin.

34. Uygun, kabul gören ve ekonomik kullanılabilirliği olan teknolojilerden yararlanın. Toplulukların tam katılımıyla, uygun, yenilikçi ve ekonomik kullanılabilirliği olan teknolojilerin yanı sıra, kendine özgü yerel teknolojilerden istifade ederek, su ve sanitasyon sorunları için sürdürülebilir teknik çözümler tasarlayın, uygulayın ve ortaya çıkan sonuçları değerlendirin.

35. Sanitasyon ve hijyen konusunda bilinci arttırın: Toplumu ve karar vericileri su, sanitasyon ve hijyenin ekonomiye, sağlığa ve çevreye faydaları hakkında bilgilendirin ve buların aciliyetinin farkında olmalarını sağlayın. Sürdürülebilir, karşılanabilir ve uygun teknolojileri yoksullar ve avantajsız konumdakilere tanıtın ve erişimlerini sağlayın. Su, sanitasyon ve hijyenle ilgili yerleşik davranışları değiştirmek için, toplumun öncülüğünde herkes için sanitasyonun teşvik edilmesi ve eğitim programları gibi modern yaklaşımları kullanın. Buna ek olarak, Yoksulluğun Azaltılması Strateji Belgesi gibi stratejik araçlardan yararlanarak, su, sanitasyon ve hijyenin profilini yükseltin; böylece kalkınma ajansları bu hizmetlere sahip olmayanların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla daha sağlıklı tedbirler alabilir.

36. Sanitasyonun sağlık, çevre ve ekonomi üzerindeki tüm etkilerini dikkate alın: Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde geliştirilmiş sanitasyon hizmetlerinin sağlık, çevre ve ekonomi için faydalarını daha iyi değerlendirin. 2008 Uluslararası Sanitasyon Yılı, yoksullar veya sanitasyondan mahrum olanlar toplulukların yanı sıra, sağlıkla ilgili hedeflere ulaşılması yolundaki ağır ilerleme, çevresel bozulma, düşük üretkenlik ve zayıf ekonomik faaliyetler arasındaki bağlantılar üzerinde bilinci arttırmıştır.

37. Bütüncül sanitasyon hizmetleri yönetimini geliştirin: Atık suları su kaynağı olarak görün ve uygun hallerde ve kontrol altında kullanımlarını geliştirin. Atık sular sulama amaçlı, doğru şekilde arıtılan katı atıklar gübre, enerji ve ısı üretiminde ise biyo-kütle olarak kullanılabilir. Bütüncül sanitasyon hizmetleri yönetimini bütüncül su kaynakları yönetiminin bir bileşeni olarak ele alın.

Konu 2: Enerji için Su, Su için Enerji

38. Su ve enerji arasındaki bağlantıya ilişkin bilgi birikimini arttırın. Dünyada, en başta gelişmekte olan ülkelerde, düşünce ve planlama aşamalarında su ve enerji arasındaki bağlantı çok az dikkate alınmaktadır. Dalgalanan maliyetlerin de etkisiyle, bu iki sektörün ne şekilde ilişkilendirileceğine ilişkin kararlar hızla alınmalıdır. Bu çerçevede, yerel, ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeylerden, su ve enerji seçeneklerinin sahada kabul gördüğü bireysel topluluklara doğru su ve enerji arasındaki bağlantıya ilişkin faydalı bilgi birikiminin geliştirilmesi önem taşımaktadır. Bunun için her iki sektörden de kullanıcıların, kullanıcı birliklerinin, profesyonel birliklerin, iş çevreleri ve özel sektörün, düzenleyici kuruluşların, hükümetlerin, sivil toplum örgütlerinin, bilim insanlarının, akademik toplumun, işçi birliklerinin, ticari birliklerin, çiftçi kuruluşlarının ve sivil toplumun geniş katılımı gereklidir.

39. Su ve enerji politikaları arasındaki eşgüdümü geliştirin. Su ve enerji politikaları nadiren iyi koordine edilmektedir. Bununla birlikte, kurumlar artan şekilde suyun enerji politikalarına ve enerjinin su politikalarına etkileri üzerinde daha kapsamlı yaklaşımlar ortaya koymaktadır. Suyun ve enerjinin makbul tüketimi ile yeniden kullanımını sağlayabilecek piyasalar kurulması, yatırım imkanları

yaratılması ve düzenleyici mekanizmalar oluşturulması için çok daha iyi bir eşgüdüm gereklidir.

40. Ulusal su-enerji-gıda sürdürülebilirlik değerlendirmeleri yapın. Su, enerji ve gıda arasında nasıl bir bağlantılı olduğu ve yeni eğilimler ile iklim değişikliğinin su ve enerji kaynaklarını ne şekilde etkileyeceği hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır. Dolayısıyla, tarım ve yoksulluk veçheleri de dikkate alınarak, ulusal su ve enerji kaynakları üzerinde sürdürülebilirlik değerlendirmesi yapmak önem taşımaktadır. Bu çerçevede, bölgesel, ulusal ve alt-bölgesel düzeylerde sürdürülebilir su ve enerji kaynaklarını tanımlayın.

41. Su yönetimiyle ilgili her türlü durumda enerji fiyatlarındaki değişimlerin etkilerinin giderilmesi gereklidir. Enerji fiyatları, suyun pompalanma ve taşınma maliyetlerine doğrudan etki ettiği gibi, özellikle dünyanın en yoksul halklarının suya erişimi konusunda da kötü sonuçlara sebep olabilmektedir. Bu etkilerin azaltılması için ulusal, bölgesel ve yerel hükümetlerin sürdürülebilir dengeleyici mekanizmaları önceden belirlenmesi, ülkeler ve su kuruluşları arasında deneyimlerin paylaşılması ve tasarlanan projelerin gözden geçirilmesi ihtiyaçları hasıl olabilir. Dengelemeye ilaveten, su tasarrufuna ve verimliliği yüksek pompalamaya ve nakil seçeneklerine yatırım imkanları göz önünde tutulmalıdır.

42. Su ve enerji sektörlerinin ikisinde de verimli ve uygun teknolojileri kullanın. Su ve enerji hizmetlerinin sağlanmasında bu iki kaynağın birbirine etkilerini azaltmak için fevkalade çeşitli teknolojik yenilikler mevcuttur. Başta sulama ve deniz suyunun arıtılması olmak üzere, su sektöründe enerji kullanımındaki verimliliğin ve enerji sektöründe su kullanımındaki verimliliğin artırılması, mezkur iki kaynağın birbiri üzerindeki etkilerinin azaltılması açısından hayatidir.

43. Sürdürülebilir ve sosyal konulara saygılı hidro-enerji ve su depolama için yatırımlar yapın. Dünyanın birçok bölgesinde hidro-enerji ve su depolama alanlarında önemli altyapı eksiklikleri mevcuttur. Küçük ve büyük ölçekli altyapı tesislerinde daha temiz ve çevreye duyarlı enerji üretimi için yatırımlara ihtiyaç vardır. Bu yatırımlar yapılırken altyapı tesislerinin, sudan kaynaklanan afetlerin azaltılması, nehir taşımacılığı, tarım, yoksulluğun önlenmesi ve diğer kullanımlar açısından olabilecek yararları da göz önünde bulundurulmalıdır. Hidro-enerjinin sosyal ve çevresel etkilerinin en aza indirgenmesi için gerekli ilgi gösterilmelidir.

44. Nehir taşımacılığını geliştirin. Nehir taşımacılığı enerji tüketimi açısından daha verimli bir nakil yöntemidir. Su ve enerji arasındaki bağlantının geliştirilmesine de katkı sağlayabilecek olan enerji tasarrufu, verimli enerji kullanımı ve iklim değişikliğinin etkilerinin ortadan kaldırılması için karasal su yollarının taşımacılık amaçlı kullanımının öne çıkarılması gereklidir.

45. Biyolojik yakıtların su kaynakları üzerindeki etkilerinin daha iyi anlaşılması için araştırmalar yapın. 21. Yüzyıl'da biyolojik yakıtlar belirgin bir rol oynayabilir. Biyolojik yakıtların üretimi ve kullanımıyla ilgili etki değerlendirmeleri ile risk ve fayda analizleri, su kullanımının kalite, miktar ve gıda üretimi de dikkate alınmak suretiyle, etkin ve dengeli kılınmasına katkı yapar.

Konu 3: Açlık ve Yoksulluğun Giderilmesi için Su ve Gıda

46. “Her damla suda daha fazla ürün” gagesini öne çıkaran politikalar ortaya koyun. Kuru ve sulu tarımda hakim durumda olan düşük üretkenliğin artırılması, her bir kilogram gıdanın üretiminde kullanılan suyun azaltılabilmesinde en büyük etkiye sahiptir. Su kullanımındaki verimlilik ve üretkenlik artışı esas olarak ekinlerin araziye daha iyi kaplanması ve topraktaki drenajın artırılması suretiyle buharlaşmanın azaltılmasıyla sağlanabilir. Yüksek gıda fiyatları daha fazla mahsul almayı teşvik edebilir. Kaynak ve teknoloji eksiklikleri nedeniyle genelde az ürün alan yoksul çiftçiler, her birim sudan daha fazla ürün almak üzere desteklerden yararlanmalıdır.

47. Küçük, orta ve büyük tarımsal kalkınma projelerini teşvik edin. Hükümetler küçük, orta ve büyük ölçekte, hedeflenen faydalanıcılara uygun, karşılanabilir ve sürdürülebilir altyapı ve diğer tarımsal projeleri teşvik etmeli; bunu yaparken ürün piyasalarına erişime, tarımdaki su harcamalarının geri dönüşüne, özellikle küçük ölçekli çiftlikler için doğal afetlerin yarattığı risklerin yönetimine ve bunlara karşı dayanıklılık kazanılmasına, ayrıca iklim değişikliğinin olası etkilerine dikkat etmelidir.

48. Sulama ve drenaj sistemlerinin modernizasyonunda aşama kaydedin. Gıda üretiminde gerekli artışın sağlanması, yoksulluk ve açlığın ortadan kaldırılması ve çevrenin korunması için, geniş anlamda (teknik, idari, mali ve çevresel) sulama ve drenaj sistemlerinin büyük ölçekte geliştirilmesi ve modernizasyonu gereklidir. Bu çerçevede, su kaynakları diğer kullanımlar için tasarruf edilebilir ve mali kaynaklar suyun daha uygun kullanımı için harcanabilir. Sulama tarım için su teminini sağlayan tek vasıta değildir. Dolayısıyla, kuru tarımın geliştirilmesine ve yağmur suyunun biriktirilerek kullanılmasına daha fazla odaklanılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

49. Suyla ilgili kurum ve birlikleri güçlendirin ve destekleyin. Özellikle az gelişmiş ve yükselen ekonomilere sahip ülkelerde hükümetler, sulama ve drenaj altyapısının katılımcı politikalarla yönetiminin benimsenmesine, profesyonel eğilimli çiftçi ve su kullanıcı örgütlerinin kurulmasına, hukuki sistemin geliştirilmesine, sulama ve drenaj idarelerine mali destek sağlanmasına ivme kazandırmalıdır. Hükümetler ve uluslararası kuruluşlardaki profesyonel uzmanların sulama ve drenajla ilgili teknolojik ve idari becerilerinin, çiftçiler ile sulama ve drenaj idarelerine yayılması ve transferi geliştirilmelidir.

50. Arz ve talep çerçevesinde beslenme ve diyet alışkanlıklarındaki değişimleri anlayın. Yükselen ekonomilere sahip ülkelerde yaşam standartlarının artması ve tüketilen gıdanın çeşitlerinin değişmesiyle daha fazla kaloriye dayalı bir beslenme biçimi ortaya çıkmaktadır. Bu durum diyet değişikliğine en çok etki eden ve bazı durumlarda çok su tüketen et ve süt ürünleri ile bitkisel ürünlerin elde edilmesinde kullanılan su miktarı üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir. Bu gidişin, başta hayvancılık sektöründe olmak üzere iyi anlaşılması su kaynaklarının korunması, yeniden kullanımı ve tahsisine ilişkin uygulamalara yardım edecektir.

51. “Tarladan sofraya” gıda israfının azaltılmasını yeniden taahhüt edin. Üretim-tüketim zinciri

boyunca gıda israfı büyük ölçülerdedir ve üretim alanlarında kullanılan su kaynaklarının büyük miktarda ziyan edilmesiyle eşdeğerdir. Bu durum tarım ve hayvancılıkta aşırı su kayıplarını da beraberinde getirmektedir. Gıda zincirinin talep tarafındaki kayıpları azaltmaya yönelik programların geliştirilmesi kişi başına düşen su harcamasında belirgin bir düşüş yaratacağı gibi, sistem verimliliğini, suyun kentlerde, iktisadi faaliyetlerde, enerji üretiminde ve tarımda etkin kullanımını geliştirme çalışmalarını, ayrıca en yoksul halkların gıdaya erişimini kolaylaştıracaktır.

Konu 4: Su Hizmetlerinin Çok Amaçlı Kullanım ve İşlevleri

52. Su sistemlerinde çok amaçlı kullanım ve işlevlerin kapsamlı uygulamalarının gerekliliğini kabul edin. Tarih boyunca halklar, toplumlar ve su yöneticileri genellikle birden fazla amaçlı insan yapısı veya doğal su sistemlerini kullanmaktadır. Kentsel ve kırsal alanların birçoğunda mahalli su şebekeleri küçük ölçekli üretim faaliyetlerinde hizmet etmektedir. Buna benzer şekilde, yüzey akarsularını ve yeraltı sularını besleyerek diğer kullanımlar için suya erişimi kolaylaştıran sulama sistemleri fiilen bulundukları alanlara büyük miktarda su sağlamaktadır. Son olarak, sucul sistemler (pirinç temelli sistemler de dahil sulak alanlar) iskan alanlarının yakınlarında birçok kritik ve üretken ekosistem hizmetlerini sağlamaktadırlar. İlgili tarafların uygun su yönetimi biçimleri altında çok amaçlı kullanım ve işlevlerin hayata geçirilmesinin, toplum için etkin ve sürdürülebilir olduğu kanıtlanabilir.

53. Su hizmetlerinin çok amaçlı kullanımı ve işlevlerinin en duyarlı kullanıcıları da kapsayan çoklu yararlarını kabul edin. Çok amaçlı sistemler hassas kullanıcılar için düşük maliyetli evsel su hizmetleri ile sulu ve kuru tarım, meskenler, bahçeler, besi hayvanları, balıkların ve diğer sucul canlıların yaşam alanları ve kırsal ekonomik etkinlikler için su sağlar. Bu altyapılar aynı zamanda hidro-enerji ve bazı durumlarda nehir taşımacılığı için de kullanılabilir. Çok amaçlı sistemler ayrıca, yerel refah ve geçim açısından gerekli ve taşkınlardan korunma, yeraltı sularının beslenmesi, suyu biriktirme ve arıtma ve biyolojik çeşitliliğin korunması gibi önemli kültürel değerleri ve işlevleri destekler. Su kaynaklarının ve üretim faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi yerel toplulukların iklim değişikliği veya finansal krizlerden kaynaklanan küresel risk ve şoklara karşı esnekliğinin artırılması ve bunların idaresi açısından yararlıdır.

54. Çok amaçlı kullanım, su hizmetlerinin işlevleri ve bütüncül su kaynakları yönetimi arasındaki bağlantıyı anlayın. Çok amaçlı kullanım uygulamaları güçlendirilmesi gereken bütüncül su kaynakları yönetiminin kapsadığı bir unsurdur. Büyük sulama sistemlerini yöneten kuruluşlar genellikle ve özellikle kurak dönemlerde tek su sağlayıcılarıdır. Bütüncül su kaynakları yönetimi prensiplerini yerine getirmek ve ilgili tüm tarafların ihtiyaçlarını dikkate almak için bu sistemlerin iyi idaresi sağlanmalıdır.

55. Çoklu hizmetlere yönelik su yönetiminin sürdürülebilirliğini öne çıkarın. Çoklu hizmetlere yönelik su yönetimi, işletme giderlerini ve birçok kullanım ve kullanıcı arasındaki faydaları paylaşılarak su sistem yönetiminin sürdürülebilirliğini artırma olanağı sağlar. Çoklu hizmetlere yönelik su yönetiminde su kullanan tüm sektörler göz önünde bulundurulmalıdır. Buradaki zorluk sektörel yaklaşımlardan su sistemi yönetimine geçiştir. Hizmetlere odaklı yönetim, harcamaların sürdürülebilir

geri dönüşü, sübvansiyonlar ve su kaynaklarının yerel düzeyde geliştirilmesi ve yönetimini içine alacak çalışmalar gibi tüm unsurları kapsayacak geniş bir yaklaşım gerektirir. Bu şekildeki bir yönetim sosyal veçheleri, kadınların ve erkeklerin önceliklerini ve ekosistem hizmetlerini içine almalıdır.

56. Ülke vizyonları geliştirin ve yerel stratejileri öne çıkarın. Ulusal düzeydeki ilgili tüm taraflar, fırsatların ve zorlukların değerlendirilmesi suretiyle evsel, tarımsal, endüstriyel ve ekosistemler için su kullanımlarını da kapsayan çoklu su kullanımı ve işlevlere ilişkin tutarlı bir vizyon geliştirmelidir. Bu vizyon ve çerçevesinde alınacak kararlar değişken durumlar göz önünde bulundurularak sürekli gözden geçirilmelidir. Yerel hükümetler, belirlenmiş olan çok amaçlı kullanım ihtiyaçlarına göre uzun dönemli teknik ve mali giderlerin paylaşılmasını ve kurumsal destek paketlerini sağlamak suretiyle, sektörel sınırları kaldırmak üzere yetkilendirilmelidir. Belediyeler ve kentler ile sulama ve diğer su kuruluşları, kentsel ve kırsal alanlardaki yeraltı suları, yüzey suları, yağmur suları, atık sular, arıtılmış sular ve diğer su kaynaklarını bütünleştirmeli ve korumalıdır.

Tema III: İnsani ve Çevresel İhtiyaçlar Dikkate Alınarak Su Kaynaklarının Korunması ve Yönetimi

Konu 1: Havza yönetimi ve sınıraşan sularda işbirliği

57. Uyum stratejileri hazırlayın. Artan potansiyeldeki iklim değişikliği ve diğer küresel değişiklikler, gıda ve enerji üretimini, sosyal ve ekonomik refahı ve kamu sağlığını risk altına almakta, yüzey ve yeraltı sularının uluslararası hukukun mutabık olunan ilkeleri ışığında hakça yönetimi için uyum stratejilerini gerektirmektedir. Bununla birlikte, ulusal egemenlik, güvenlik, su hakları, nüfus, ekonomi, kültür ve ekosistemler gibi hususlarla ilgili olan sınıraşan su kaynaklarına dair uluslararası meselelerin üstesinden gelmeye muktedir hukuki, siyasi ve kurumsal altyapı günümüzde mevcut değildir.

58. Sınıraşan boyutta anlayışı geliştirin ve işbirliğini güçlendirin. Sınıraşan yüzey ve yer altı sularının optimum kullanımı ve etkin korunması ancak kıyıdaş ülkelerin, üzerlerinde mutabık olunan uluslararası prensipler doğrultusunda işbirliğinde bulunmasıyla mümkündür. Sınıraşan su kaynakları bir çatışma ögesi veya gelişmeye engel bir unsur olmaktan ziyade, işbirliği için bir fırsat teşkil etmektedir. Bununla birlikte, işbirliği yolunda hidrolojik etkenlere ilaveten çok çeşitli siyasi, sosyal, ekonomik, kültürel ve çevresel zorluklara göğüs gerilmelidir. Dolayısıyla, sınıraşan suların sürdürülebilir faydalarının tüm kıyıdaş ülkeler tarafından değerlendirilebilmesi için ortak çabalar sarf edilmesi gereklidir. Bu durum en başta, kıyıdaş ülkeler arasında kapsamlı diyalog, karşılıklı güven ve anlayışla yaratılabilecek gönüllü işbirliğini zorunlu kılmaktadır.

59. Sınıraşan sularla ilgili hukuki ve kurumsal çerçeveyi geliştirin. Son 50 yılda, sınıraşan su kaynaklarının kullanımına ilişkin 200'ün üzerinde ikili ve çok taraflı anlaşma imzalanmıştır. Sınıraşan sularla ilgili birçok bölgesel ve uluslararası sözleşme de mevcuttur. Bu anlaşmalar genellikle işbirliği çabalarının parçalarını oluşturmakta ve uluslararası hukukta dikkate alınan ilke ve sorumlulukların tanımlanmasına temel teşkil etmektedir. Bilgi ve veri değişimi ile sınıraşan suların kullanımı ve

yönetimi bakımından ulusal hukuk, uygun olduğu takdirde, bu ilkeleri yansıtmak üzere ihdas edilmeli veya geliştirilmelidir.

60. Nehir ve göl havzaları ile yeraltı suyu kuruluşlarının sayılarını ve kapasitelerini arttırın, yapılarını güçlendirin. Nehir ve göl havzaları, kıyı, deniz ve yeraltı suyu kurum ve kuruluşları mevcut olmadıkları takdirde, başta sınıraşan nehir havzaları ve aküferlerde bunların kurulmalarını destekleyin. Nehir havzası kuruluşları işbirliğini, karşılıklı anlayış ve güven oluşturulmasını ilerletir, ayrıca eşgüdüm ile veri ve bilgi değişimini geliştirir, yerinde tespit süreçlerini düzenler ve ortak plan ve projelerin uygulanmasını destekler. Nehir havzası kuruluşları mevcutsa, küresel değişiklikler de dahil değişken koşulların yarattığı zorlukların üstesinden gelmek için bunların kapasiteleri arttırılmalıdır.

61. Sınıraşan sular üzerindeki müzakerelerde uluslar adil, hakça ve kazan-kazan politikasına yönelik çözümler aramaya teşvik edilmelidir. Tüm taraflar aynı güçte olmadıkları halde, insani ve çevresel gereksinimleri için suyla ilgili meseleleri çözüm yolunda eşit ihtiyaçlara sahiptirler. Sürdürülebilir ve bütüncül su yönetimi için tüm paydaşların ve herkesin kazanacağı çözüm hakkaniyet, ekonomik verimlilik ve çevresel sürdürülebilirliğin sağlanmaya çalışılmasından geçer.

62. Uyumlu bütüncül su yönetimi planları geliştirin. Su kaynakları, kullanılabilirlik ve ekosistem ihtiyaçları da dahil rekabet halindeki talepler göz önünde bulundurularak havza bazında bütünsel bir yaklaşımla yönetilmelidir. Sınıraşan suların hakça, makul ve optimum kullanımı ve korunması ile taşkın riskleri ve kazayla meydana gelen kirliliklerin değerlendirilmesi ve yönetimi suretiyle suyla ilgili afetlerden korunma ancak bu şekilde gerçekleştirilebilir. Havza bazında uzun dönemli yönetim planları, kazayla meydana gelebilecek kirliliğin azaltılmasına yönelik acil durum planlarının hazırlanması da dahil, havzadaki tüm ana ilgi gruplarının tutum ve ihtiyaçlarının karşılanması açısından zaruridir. Kıyıdaş ülkeler Rio Çevre ve Kalkınma Bildirisi'nin II. Prensibini göz önünde bulundurarak, bütün kıyıdaş ülkelerin çıkarlarına hizmet edecek şekilde su kaynaklarının mümkün olan en iyi şekilde kullanımı ve sürdürülebilir su döngüsü yönetimi için su arzı ve su talebi planlarını uyumlaştırmalıdır.

63. Bütüncül su kaynakları yönetiminin uygulanmasını destekleyin. Ulusal ve yerel su kaynakları ile yeraltı ve yüzey suyu havzalarının yönetim politikalarını bütüncül su kaynakları yönetiminin uygulanmasıyla destekleyin. Bütüncül su kaynakları yönetimi uygulamalarını dersler çıkararak paylaşmak ve iyi örnekler bulmak için eleştirel bir bakışla değerlendirin. Yerel havza uygulamalarında ve bütüncül su kaynakları yönetiminde ilgili paydaşların katılımını sağlayın. Söz konusu süreçlerle ilgili kuruluşlara yerel yönetim temsilcilerinin dahil edilmeleri gereklidir. İşbirliği ile sürdürülebilir kalkınma ve bütüncül su kaynakları yönetimi prensiplerinin yerine getirilmesi ulusal ve alt düzeylerde hareketlilik ve istikrarın artırılmasına yardımcı olur. Bütüncül su kaynakları yönetimini havza bazında nerelerde uygunsa teşvik edin ve eşgüdümü sağlayanlarla diğer tarafların rol ve sorumluluklarını açık bir şekilde tanımlayın.

64. İlgili tüm tarafların çıkarlarını dikkate alın. Su havzaların yönetimi ile sürdürülebilir ve hakkaniyetli anlaşmaların yapılması için su konularına dair müzakerelerde, katılımcı süreçler

çerçevesinde tüm paydaşların yer almasının sağlanması büyük önem taşımaktadır. İlgili tarafların dahil olmaları ilerideki anlaşmazlık risklerini azaltabilir.

65. Sınır ötesi izleme ve veri değişimini ilerletin. Uluslar, teknik bilgi paylaşımı ve ortak veri/bilgi toplama sistemleriyle destekli veri ve bilgi değişimi suretiyle birlikte daha yakın çalışabilir, ilişkiler kurabilir ve karşılıklı anlayışı geliştirebilirler.

66. Altyapı tesislerini ve faydalarını paylaşın, bu tesisler için ortaklaşa mali kaynaklar sağlayın. İşbirliğinin geliştirilmesi ve halihazırda görünürde olmayan bazı yararların ortaya çıkarılması için hükümetler, temel insan ihtiyaçlarının karşılanması ve enerji üretimi, sulama ve taşımacılık gibi diğer faydaların sağlanması maksadıyla, faydaların paylaşımı, projelerin ortak mali kaynaklar yaratılması, üçüncü taraflardan finansal destek aranması ve altyapıların paylaşılması amaçlarını taşımalıdır.

67. Sınıraşan sular konusundaki işbirliğinde araştırma, eğitim ve öğretimi destekleyin. Su yöneticilerin, karar vericilerin ve diğer ilgili tarafların, başta sınıraşan sular olmak üzere, su kaynakları üzerinde eğitim eksiklikleri bulunmaktadır. Bu amaca yönelik eğitim için yerel seviyelerden uluslararası seviyelere kadar farklı ölçeklerde artan imkanlar sağlanmalıdır. İşbirliği ve anlayışı ilerletmek için ortak araştırma projeleri geliştirilmelidir.

Konu 2. İnsani ve çevresel ihtiyaçları karşılamak için uygun su kaynaklarının ve depolama altyapısının sağlanmasının desteklenmesi

68. Sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde bütünsel bir yaklaşımı destekleyin. Altyapı tesislerinin inşa edilmesine ilişkin kararlar, özel ihtiyaçları karşılayacak mevcut tüm seçenekler kapsamında ve bütüncül su kaynakları yönetimi yaklaşımı ve prensipleri temelinde alınmalıdır. Depolama tesislerinin küçük ölçekten büyük ölçeğe olan boyutları ve tipleri (su toplama, küçük barajlar, büyük barajlar, deniz suyu arıtma, yüzey ve yeraltı sularının yönetimi) amaçlarına hizmet edecek şekilde tasarlanmalıdır. Toprağın, yeraltı sularının, sulak alanların, kar kütlelerinin ve gıda stoklarının su depolama değeri olduğu da dikkate alınmalıdır.

69. İhtiyaçların belirlenmesi ve öncelik sıralamasına konması için çerçeveler ve yaklaşımlar geliştirin. Karar vericiler için en büyük zorluk rekabet halindeki ihtiyaçlar arasında dengeli bir karara varmaktır. Su ihtiyaçlarının belirlenmesinde mekansal planlama, doğal kaynakların ve ekosistemlerin korunması, insan sağlığının korunması ve geliştirilmesi gibi sosyal öncelikler ve iklim değişikliğine uyumu göz önünde bulundurun. Kendine özgü durumlarını dikkate alarak gelişmekte olan ülkeleri seçim yaparken desteklemek ve emsallerinden kazanılan tecrübeler hakkında bilgilendirmek yararlı olabilir.

70. Gelişmekte olan ülkelerde depolama kapasitesini arttırın ve mansaptaki altyapı tesisleriyle bütünlük sağlayın.

Dünyanın birçok bölgesinde, yüzey suları depolama altyapısı ve yer altı sularının doğal ve yapay

olarak beslenmesi ihtiyaçların gerisinde kalmakta ve bu nedenle sulama için suya ihtiyacı olan ve taşkınlardan korunmak zorunda olan toplulukları risk altında bırakmaktadır. Özellikle Afrika'nın ihtiyaçları yetersiz altyapı bağlamında ele alınmalıdır. Altyapının genişletilmesi depolama tesislerini ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkılarıyla gerekçelendirilmeli ve çevresel bütünlük, sosyal eşitlik ve uluslararası hukuktan taviz vermeden gerçekleştirilmelidir.

71. Sosyal ve ekolojik sürdürülebilirliği bütünleştirin. Bütüncül su kaynakları yönetimi çerçevesinde, sosyal ve ekolojik sürdürülebilirlik, yerel düzeyden bölgesel nehir havzası ölçeğine kadar su kullanımındaki esnekliğe özel bir ağırlık verilerek, depolama altyapısı projeleri ile bütünleştirilmelidir. Bu durum, suyun tahsisi ve uzun dönemli insan refahı için kilit konumda olan enerji, tarım, endüstri ve su temini sistemleri gibi ekonomik sektörlerin iş görmesine ek olarak, su akışının düzenlemesini teminen karbon yutakları ve biyolojik çeşitlilik gibi diğer ekosistem servislerinin sürdürülmesi için suya odaklanan genel bir yaklaşımı gerektirir.

Konu 3: Doğal Ekosistemlerin Korunması

72. Ekolojik koridorları ve ağları teşvik edin. Ekosistemlerin, iklim değişikliği de dahil olmak üzere küresel değişiklikler karşısında parçalanmalarının azaltılması ve/veya ortadan kaldırılması, sulak alanlar ve ormanlar gibi ekolojik koridorların teşvik edilmesi, sürdürülebilir su döngüsü yönetimi ile dayanıklılıklarının güçlendirilmesi ve ekonomik ve sosyal faydalarının paylaşılması suretiyle güçlendirilmesi önem taşımaktadır.

73. Su altyapılarının ekosistemler üzerinde etkilerini göz önünde bulundurun ve gerektiği takdirde, bu etkileri azaltan önlemler alın. Nüfus artışı ile beraberinde getirdiği gıda ve hidro-enerji üretimi, nehir taşımacılığı ve taşkından korunma için gerekli yeni altyapı tesislerinin inşasının ekosistemler ve doğal çevre üzerinde etkileri olacaktır. Bu çerçevede, olası olumsuz etkileri azaltmak için uygun önlemleri alın.

74. Ekosistem servislerine değer biçin ve kalkınma projelerinin planlama ve karar alma aşamalarında ekosistemleri göz önünde bulundurun. Sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde, ekosistemlerin ekonomik olmayan değerlerini de dikkate alarak, ekosistemlerle ilgili planlamalar yapın ve ekosistem yönetimi hedeflerinin sürdürülebilir orman ve sulak alanlar yönetimi gibi diğer sektörlerle bütünleştirilmesini sağlayın.

75. Ekosistemleri iklim değişikliği için tampon olarak kullanın. İklim değişikliğinin ekosistemlerin işleyişine getirdiği belirsizliği dikkate alın ve olağan dışı değişikliklerin ve tehlikelerin yarattığı riskler ile yoksulluğun derinleşmesinin azaltılmasında ekosistemlerin önemini anlayın.

76. Ekosistemlerin ve ekosistem servislerinin bozulmalarını azaltın. Ekosistem servisleri için artan talepleri karşılarken, ekosistemlerde yaşanan bozulmaların düzelmesini sağlamak için gerekli kurumsal ve sosyal çerçeveyi hazırlayın. Orman ve sulak alan hizmetlerini, başta suya yönelik hizmetler olmak üzere, ortaklaşa geliştirmek amacıyla uluslararası girişimler ve organizasyonlarla çalışan orman ve toprak yönetimi uzmanlarıyla işbirliği yapın.

77. Biyolojik çeşitlilik, doğal su kütlelerinin restorasyonu ve ekosistemin iyileştirilmesi için programları destekleyin. Ekosistemlerin ve doğal hidrolik süreçlerin korunması ve iyileştirilmesine yönelik eylemler iklim değişikliğine uyum, sudan kaynaklanan felaket risklerinin azaltılması ve nüfusun yarattığı baskıların dengelenmesi açısından önemli unsurlardır.

78. Yüzey ve yeraltı çevresel akımlarını (can suyu) koruyun. Çevresel akımları sağlamak yüzey suyu kullanımının mecburi önceliğidir. Bu nedenle, yıllık planlamaların yanı sıra sınıraşan ve ulusal havzalarda suyun kullanımına ilişkin stratejiler belirlenirken ekolojik akımlara gerekli önem verilmelidir. Tatlı su ekosistemlerinin büyük çoğunluğu henüz araştırılmadığı için, çevresel akım ihtiyaçlarına ilişkin kapsamlı envanter çalışmalarını yürütün; bunu takiben, akımların azaltılması ve değiştirilmesinin sınırlandırılmasına yönelik standartlar saptayın, uygulayın ve zorunlu kılın.

Konu 4: Yüzey Suyu, Yeraltı Suyu, Toprak ve Yağmur Suyunun Korunması ve Yönetimi

79. Su kalitesi yönetimini bütünleştirin. Su kaynaklarının tümünü, her türlü kirleticiden ve bunların yarattığı baskılardan korumak için su kalitesi yönetimini bütünleştirin.

80. Yeraltı suyu hakları, yasaları ve politikalarını anlayın ve boşlukların olduğu yerlerde yeni düzenleme ve yaptırımlar getirin. Günümüzün su yönetimi uygulamalarını yönlendiren sosyal güçleri ve teşvikleri içeren bilgiler, sosyal ve çevresel olarak güvenilir yeraltı suyu yönetimi uygulamalarını da harekete geçirmek için gerekli politikaların ve teşviklerin geliştirilmesine yardım edecektir. Bu durum özellikle sınıraşan akiferlerle ilgilidir ve bu nedenle, su kaynakları yönetimi için işbirliğinin desteklenmesi önemlidir. Dünyada pek çok yeraltı suyu kaynağının yönetimine ilişkin yasalar ve politikalar, kurumsal kapasite ve bilimsel bilgi yetersizliği nedeniyle mevcut değildir.

81. Sucul ekosistemlerin yönetimini bütünleştirmek ve korumak için politikaları ve kurumları geliştirin. Havzaları sadece yüzey suları açısından değil, her bir havzadaki yüzey, yeraltı ve yağmur suları ile toprak kaynakları yönetimi uygulamalarını bütünleştirerek, sürdürülebilir kullanım ve çevresel koruma açısından genel bir yaklaşımla yönetin. Bu dört kaynağın hepsinin birbirleriyle ilgisi vardır ve diğerini etkiler; dolayısıyla bu kaynaklar, kesişen sektörlerdeki su yönetimi uygulamalarında uygun bir şekilde değerlendirilmelidirler.

82. Kentsel su yönetimine ekolojik yaklaşımları dahil edin. Ekolojik yaklaşımlar büyük miktarda su, enerji ve malzeme tüketimini ve kirlilik yaratılmasını engelleyen çevresel akımları içeren, ayrıca ekolojik bozulmayı en aza indiren yerel yaklaşımlarla tanımlanan daha sürdürülebilir çözümlerin bulunması yolunda önem taşımaktadır. Bu yaklaşım çerçevesindeki örnekler, hem yüksek kaliteli su temini ihtiyacını hem de su kütlelerine kirli suların deşarj edilmesini azaltan ve altyapı maliyetlerini düşüren yağmur suyu toplama, su kaçaklarının azaltılması ile atık su ıslahı ve geri kazanımını ihtiva eder.

83. Küçük ve orta ölçekli su kaynakları yönetiminde iyi uygulamaları arttırın. Ulusal, bölgesel ve küresel düzeydeki küçük ve orta ölçekli su kaynakları yönetimine ilişkin başarılı örnekleri büyütün,

teşvik edin ve yayın.

84. Yağmur sularına daha çok önem verin. İklim değişikliğiyle bağlantılı olarak değişen yağmur rejimleri bağlamında, su güvenliği ve tarım için su arzını artırmadaki faydalarına atıfla, sosyal ve ekonomik kalkınma adımlarını destekleyen yağmur suyu yönetimi konusunu mümkün olduğunca ulusal su yönetimi planlarına dahil edin. Tüm su kullanıcıları arasında yağmur suyu yönetimi stratejileri hakkında bilgi paylaşımı becerilerini ve kapasitesini geliştirin.

Tema IV: İdare ve Yönetim

Konu 1: Su ve Sanitasyon Hakkına Daha İyi Erişim

85. Su ve sanitasyon hakkı prensiplerini yansıtmaları için ulusal yasaları ve politikaları gözden geçirin ve değiştirin. Su ve sanitasyon hakkı prensiplerini ilgili alanlara yansıtmak, kişisel ve evsel kullanım için yeterli, güvenli ve karşılanabilir suya, eğitim kurumları veya sağlık merkezleri ile kişisel ve evsel kullanım amacıyla güvenli ve yeterli sanitasyona erişimi aşamalı olarak sağlamak için, su temini ve sanitasyon, su kaynakları yönetimi, halk sağlığı, arazi kullanımı ve sulama ve ilgili alanlara ilişkin ulusal yasaları ve politikaları gözden geçirin ve değiştirin.

86. Su ve sanitasyona erişimi teşvik edin. Küresel düzeyde, herkes için temiz ve güvenli su ile sanitasyon hizmetlerine temel erişimi sağlamak amacıyla her türlü kaynağı mümkün olan en kısa zamanda harekete geçirmek için çalışın.

87. Anlaşmazlıkları gidermek için açık roller, sorumluluklar ve eşgüdüm mekanizmaları kurun. Su ve sanitasyon hizmetlerinden mesul hükümet kurumları arasında sorumlulukların açık bir şekilde dağılımını sağlayın ve vatandaşların su ve sanitasyon hizmetlerine ilişkin görüşlerini veya itirazlarını iletebilecekleri etkin, bağımsız ve kolayca erişilebilen şikayet mekanizmaları oluşturun.

88. Herkes için erişilebilir bilgi ve eğitimi teşvik edin. Bütün su ve sanitasyon kurumlarının, hakları ve görevleri de dahil tüm bilgileri, halkın erişebileceği şekilde sağlaması ve bireylerin haklarına etki edecek hususlardaki karar alma süreçlerinde yer almalarına imkan tanınması gerekmektedir. Marjinal ve kırılgan grupların diğerleriyle eşit düzeyde olabilmelerini ve haklarını savunabilmelerini sağlamak için anılan grupların temsilcilerine, gerektiğinde ve talep edildiği takdirde, eğitim olanakları sağlanmalıdır.

Konu 2: Su kurumları ve su reformları

89. Siyasi, yasal ve düzenleyici reform gerçekleştirin. Reformlar, sürdürülebilir ve verimli değişimler için olmazsa olmaz koşuldur. Hükümetler suyla ilişkili tüm sektörlerde, su yönetimini geliştirme çabalarını destekleyici bir ortam yaratılmasını, tüm aktörlerin rollerinin, haklarının ve sorumluluklarının açık bir şekilde tanımlanmasını sağlamalı, ayrıca kesişen koordinasyon mekanizmalarının ve politikaların geliştirilmesini teşvik etmelidir. Politikaların tanımlanmasında,

yoksulların, gündeme getirdikleri özel ihtiyaçları ve fırsatlar çerçevesinde, su kaynaklarına, güvenli ve cinsiyete duyarlı sanitasyona, sulamaya erişim yoluyla hayat standartlarının artırılmasına, su tahsislerinde bütüncül su kaynakları yönetimi ilkelerine uygun olarak sürdürülebilir hidrolojik limitler içinde kalınmasının sağlanmasına özel bir dikkat gösterilmelidir. Reform çabaları, “su sektörü dışında” düşünürken, en alt kademelerden en üst siyasi düzeye kadar bütün ilgi grupları tarafından desteklenmelidir.

90. Kurumsal reformlarla kapasite geliştirmeyi birleştirin. Reformlar, kapasite geliştirmeyi, daha uygun yönetim sistemlerinin uygulanmasını ve özellikle havza düzeyinde olmak üzere, bütün oyuncular arasında daha verimli kurumsal eşgüdümü kapsamalıdır. Bu durum bilhassa devlet kurumları arasında olmakla birlikte, hükümetler ve özel sektör ile sivil toplum ve örgütleri arasında daha iyi bağlantılar oluşturma ihtiyacı da mevcuttur.

91. Havza düzeyinde ulusal ve yerel su kurumları arasındaki ilişkileri geliştirin. Ulusal, yerel ve havza bazındaki su kurumlarının yönetimi ve takibinde bir denge kurmak için, sözkonusu kurumlar arasındaki eşgüdümü güçlendirin. Kaynakları en üst düzeye çıkartmak amacıyla ulusal ve yerel seviyede verimli ve etkin bir yönetimi sağlamak için her iki seviyedeki eylemleri uyumlaştırın. Gerekliğinde çok-sektörlü yaklaşımlardan istifade edin. Uygun olduğu durumlarda, kamu-özel sektör ortaklıklarını teşvik edin. Bu ortaklıkları geliştirmek için sivil toplumdan ve bilimsel çevrelerden yararlanın.

92. Küçük ölçekli su tedarikçilerinin rollerinin farkında olun. Küçük ölçekli su tedarikçileri, su kurulları, çiftçi birlikleri ve toplulukları, su temini hizmetlerinin kent, kent çevresi ve kırsal alanlarda yoksul toplulukları ve çiftçileri kapsayacak şekilde genişletilmesinde büyük rol oynamaktadır. Anılan tedarikçiler için düzenleyici mekanizmaları ve izleme sistemlerini kolaylaştırın. Yoksul ve düşük gelirli insanların su için haddinden fazla fiyatlar ödemesini engelleyin ve suya erişime ilişkin harcamaların karşılanabilirliğini sağlayın.

93. Adem-i merkeziyetçi çabaları destekleyin ve güçlendirin. Yerel ve havza düzeyindeki kurumları güçlendirerek yetki verin ve temel tanınmış prensiplere göre adem-i merkeziyetçiliği uygulayın çünkü su hizmetleri ulusal düzeyle koordineli faaliyetler yoluyla en iyi yerel düzeyde sağlanır. Adem-i merkeziyetçilik yerel düzeyde uygulanmadan önce, yerel anlamda hangi reformların yapılacağını belirleyin ve beklenmedik kötü sonuçlarından kaçının. Merkezi hükümetler, hızlı şehirleşme, yoksulluk ve küresel değişikliklerle başa çıkabilen, mali, teknik, yasal ve insan kapasitelerine sahip adem-i merkeziyetçi kurumlar oluşturmak için bir ortam yaratmalıdır. Mevcut yerel kurumları güçlendirin ve anılan kurumların olmadığı yerlerde sivil toplum, kullanıcı grupları, su uzmanları ve görevlerine göre diğer ilgi gruplarını bir araya getirerek sözkonusu kurumları kurun.

94. Kirliliği önlemeyi kurumsallaştırın. Su kaynaklarını tarımsal, endüstriyel ve evsel atıklardan korumak için hükümet düzeyinde açık ve uygulanabilir düzenlemeler sağlayın. Aynı şekilde, belediye başkanları şehirlerindeki tarımsal, endüstriyel ve evsel atıklardan gelen kirlilikten korunmak için düzenleyici mekanizmalara tabi olmalıdır.

95. Farklı kullanımlar için açık ve sürdürülebilir su tahsisi ve bunun uygulamaları için etkin düzenleme mekanizmalarına ihtiyaç olduğunu kabul edin. Hükümetlerin su kaynaklarının tahsisini ekosistemlerin, toplulukların ve ekonomilerin sürdürülebilirliğine saygı duyarak, çok sayıda kullanım ve kullanıcı arasında yapması gerekir. Ancak bu durum doğal su kaynaklarından sürdürülebilir düzeylerde yararlanılmasına dikkat edilmesini gerektirir. Su tahsisine ilişkin kararlarla yasalar ve düzenlemelerin hayata geçirilmeleri uygun ve zorlayıcı olmalıdır. Bunun için uygun bir şekilde yetkilendirilmiş, bilgilendirilmiş ve kaynaklara sahip düzenleyicilere ihtiyaç vardır.

96. Etkin düzenleme, izleme ve uygulama mekanizmaları oluşturun. Hizmetlerin temin edilmesiyle ilgili olarak, kirlilik önleme ve su çekiminin sınırlandırılması da dahil olmak üzere, erişim hedeflerini, tarife yapılarını, su kaynaklarının kullanımına ilişkin hizmet ve performans standartlarına uymaya ilişkin hizmet şartının etkin düzenlenmesini ve izlenmesini sağlayın. İhtiyaç duyulan durumlarda sözkonusu standartlara uyuma yardım etmek için uygulama mekanizmaları oluşturun.

Konu 3: Etik, Şeffaflık ve Paydaşların Güçlendirilmesi

97. Çok çeşitli ilgi gruplarının birbirleriyle temasını sağlayın. Hükümetlerin ve ana grupların temsilcileri de dahil olmak üzere tüm ilgi grupları, sürdürülebilir, esnek ve etkin politika ve uygulamaları başarabilmek amacıyla, en geniş anlamında su yönetimine ilişkin kararları almak için işbirliği yapmalıdır. Göstergelerin geliştirilmesi dahil olmak üzere katılımcı yöntemle bilginin yayılması ve izlenmesi; çıkar çatışmalarının çözülmesi, eşitliğe öncülük edilmesi ve genel olarak sivil toplumun sesine katılınması ve bütün ilgi gruplarının katkısıyla yapılmalıdır.

98. Şeffaflığı teşvik edin ve yolsuzluğu önleyin. Su yönetiminin tüm veçhelerinde, karar alma sürecinin tamamıyla şeffaf olmasını destekleyin. Suyla ilgili kurumları, bilgi ve şeffaflığa açın. Su sektöründe, şeffaflık, iyi yönetim, kamuda hesap verilebilirlik ve yargıya başvuru yoluyla yolsuzluğu önleyin.

99. Su yönetimi politikaları ve uygulamalarında iyi yönetişimi sağlayın. Su kaynaklarının idaresine ilişkin yapılanmada katılımcılığı, eşitlikçiliği, kalkınma ortaklarından hizmetlerden yararlanan halka kadar tüm seviyelerde hesap verilebilirliği, şeffaflığı, hukukun üstünlüğünü ve oybirliği temeline dayalı karar almayı sağlayın.

100. Su etiğini teşvik edin. Su yönetimi politikalarında insanlar için, gelecek nesiller için suya erişilebilirlik eşitliğinin olduğu bir “su etiği”ni özendirin.

Konu 4. Su Hizmetlerinde Kamu ve Özel Sektörün Rollerinin Optimizasyonu

101. Kamu sektöründe su sağlayıcılarını/altyapı hizmetlerini geliştirin. Verimliliği arttırın ve ortaklıklar ile geliştirilmiş mali ve teknik kaynaklar vasıtasıyla su işletmecileri arasında eşgüdüm sağlayarak, kapasite geliştirme yoluyla, kırsal ve kentsel kamu sektöründe su sağlayıcılarına erişin. Rasyonel yatırımlar yoluyla kamu sektöründeki su sağlayıcılarını ve otoritelerini geliştirin, destekleyin

ve yaygınlaştırın. Yerel düzeylere fonları artırma kapasitesi sorumluluğunu dağıtın ve adem-i merkeziyetçi işbirliğini güçlendirin ki bunun uygulanabileceği yerlerde yalnızca hükümet finansmanına bağlı kalınmasın.

102. Sektöre bakılmaksızın, en iyi hizmet sağlayıcılarının seçimini kolaylaştırın. Bütün su sağlayıcılarını, hükümet veya kamu su otoritelerinin denetimi teminatı altında kullanın. Söz konusu işleme ilgi gruplarının dahil olması hem kamu hem de özel sağlayıcıları kamuoyuna karşı hesap verilebilir kılar.

103. Rollerini açık olarak tanımlayın ve resmileştirin. Tüm aktörlerin su, sanitasyon ve tarım hizmetleri sağlanmasına ilişkin rollerini tanımlayın ve sonra bu rolleri resmileştirmek amacıyla, açık hedefler, karşılıklı taahhütler ve ilgili rollerin, görevlerin ve sorumlulukların otorite ve her bir işletici, kamu ve özel sektör arasında net farklılaştırılmasıyla oluşturulan “anlaşma” belgelerine yansıtın.

104. Kamu ve özel sektör rollerini ve kamu-özel sektör ve kamu-kamu işbirliklerini teşvik edin ve bunlar hakkındaki farkındalığı arttırın. Hizmetlerin kamu ve özel sektör tarafından sağlanması hususunda bilgi ve anlayış eksikliğinin olması anılan hizmetlerin uygulanmasında aksaklıklar doğurur. kamu ve özel sektörün su ve sanitasyon hizmetlerini sağlamasındaki rollerine ilişkin farkındalığın artırılması kadar kamu-özel sektör işbirliğinin bu uygulamaları nasıl yaptığı hakkında farkındalığı arttırmak için de çabalar harcanmalıdır.

105. Kamu kuruluşlarının verimliliğini ve kapasitesini güçlendirin. Kamu kuruluşları, projelerin ihalelerini şeffaf, rekabetçi ve ayırım gözetmeden yapmalı, standartlara ve düzenlemelere uyulup uyulmadığını takip etmek amacıyla işletmeciler arasında zaman içinde oluşan farklılıkları saptamak üzere aşama aşama değerlendirmelerde bulunmalı ve işletmecilerin performanslarını birbirleriyle karşılaştırmak amacıyla, genel farklılıkları göz önünde bulundurarak temel ölçüler yaratmalıdır. Özel sektörün suyla ilgili hizmetlerin sağlanmasında yer alması olasılığında, hizmet sağlayıcılarında meydana gelebilecek değişikliklerin etkilerini saptayabilmek için sosyo-politik değerlendirme çalışmaları yürütülmeli ve yolsuzlukların ortadan kaldırılması için gerekli tedbirler alınmalıdır.

Tema V: Finans

Konu 1: Su Sektöründe Sürdürülebilir Finansman

106. Finansal boşluğu doldurmak için yatırımları ve finansmanı acilen arttırın ve bu konuda daha iyi hedefler belirleyin. Sektörün finansal ihtiyaçları, su ve sanitasyon sulama ağları, nehir havzası yönetimi, sel risk yönetimi, hidro-enerji, atık su yönetimi, kirletilmiş ve/veya bozulmuş su kaynaklarının iyileştirilmesi, rezervuarlar ve sucul sistemler, veri toplanması ve iklim değişikliğine uyumu da kapsayacak şekilde çok genişler ve bu ihtiyaç artmaktadır. Su sektörüne yönelik yatırımlar, yoksulluğun, açlığın, çocuk ve anne ölümlerinin, önemli hastalıkların tekrarlanma oranının azaltılması gibi Binyıl Kalkınma Hedeflerine ulaşmak amacıyla, çevresel sürdürülebilirliği geliştirmek ve ekonomik faydalarının farkına varmak için çok önemlidir. Son yıllardaki sektörün finansal

kaynaklarının artırılması çabalarına rağmen, ihtiyaçlar ile gerçek yatırımlar arasındaki boşluk, genişlemektedir. Ulusal hükümetler, yerel otoriteler, kalkınma ortakları ve uluslararası finans kurumları, sadece sektörün finansmanını arttırmak için değil aynı zamanda finansmanın verimliliğini ve hedefe ulaşmasını sağlayıcı bir ortam yaratmak için acilen eyleme geçmelidir.

107. Sağlam ekonomik ve sosyal savlarla siyasi iradeyi harekete geçirin. Karar vericilerin ve politika liderlerinin su / yoksulluğun giderilmesi / ekonomik büyüme arasındaki bağı anlamalarını kolaylaştırın. Su sektörü, yoksulluğun azaltılması, ekonomik kalkınma ve çevresel sürdürülebilirlik gündemleri için temel sektördür; ancak su sektörü yalnızca ihtiyaç duyduğu finansmanın küçük bir bölümünü kullanabilmektedir. Karar vericilerin ve politika liderlerinin su sektöründeki yatırımların ekonomik, sosyal, sağlık ve çevresel faydalarını anlamaları, sürdürülebilir finansman akışını cesaretlendirecektir.

108. “Esnek” ve “sabit” yatırımları bağlantılandırarak işlemsel kapasiteyi sağlayın. Altyapı yatırımları, kurumsal çerçeve ve kalkınma ile altyapıyı yöneten, işleten ve bakımını sağlayan insan kapasitesine de yatırım yapmayı gerektirir, tersi durum da geçerlidir. Her düzeydeki sektörel ilgi gruplarının, özellikle yerel, işlemsel çıktılarında başarılı olmalarını sağlamak için teknik, finansal ve yönetsel kapasitelerinin geliştirilmesi gerekir.

109. Stratejik finansal planlama, görüş birliği oluşturmak ve sürdürülebilir geri kazanım stratejisi kurmak için bir araçtır. Su sektöründe stratejik finansal planlama aracılığıyla yapılan planlama, sorunları tanımlamak için bir yaklaşımdır. Bu tip planlar su ve sanitasyona erişim hakkında kamu bütçesi ve hane halkı tarafından karşılanabilir gerçekçi politika hedeflerini tesis eder. Ayrıca daha fazla finansal kaynağı harekete geçirme, aşırı talepleri azaltma, kaynakların maliyet etkin kullanımını geliştirme yollarını dikkate alır. Stratejik finansal planlama politika seçimlerinde ve bu planların başarılı olmasında görüş birliğine varmak için yardımcı olur. Bu tarz planlama işlemleri tüm ilgi gruplarını bağlamalıdır. Mevcut finansal kaynakların rasyonel kullanımını ve yeni ek kaynaklara erişimin kolaylaşmasını sağlar.

110. Finansal boşlukların doldurulması için finans kaynaklarını çeşitlendirin. Su sektörünün sermaye harcaması ihtiyaçları çok büyüktür. Sözkonusu sektörün finansal ihtiyaçlarını kısa vadede orta vadeye yalnız tek bir kaynaktan karşılanması yeterli değildir. Tarifeler, vergiler ve transferlerden gelen mali kaynağın en iyi şekilde kullanılmasına ek olarak, uluslararası finans kurumları ile ticari kaynaklardan ve yerli finans ile sermaye piyasalarından elde edilecek borç ve sermaye finansmanı, finansal boşlukların doldurulması amacıyla sermaye yatırımı için kullanılabilir.

111. Finansal marketlere alt-egemen erişimini kolaylaştırın. Hükümetler, özellikle daha küçük ve daha fakir şehirlerde alt-egemen düzeyin su temini ve sanitasyon dahil olmak üzere temel yerel altyapı hizmetlerini finanse edebilmek için yeterli miktarda kaynağı tahsis etmelidir. Bu tahsisler, kalkınma ortağı teşekküllerden ve kredi kurumlarından gelen ek finans kaynaklarını harekete geçirir. Bu tip ödemeler/ transferler daha tahmin edilebilir, performans esaslı ve iyi hedeflenmiş olmalıdır. Hükümetler ve finans kurumları, yerel otoritelere ve daha küçük topluluklara ulusal ve uluslararası sermaye piyasalarına erişimlerini ve var olan finansmanın daha iyi akışını sağlamak için de yardımcı

olmalıdırlar. İşlevsel ve mali adem-i merkeziyetçi yapılandırma ile uygun bir çerçevede özel sektörün dahil edilmesine yönelik çabalar artırılmalıdır.

112. Kapasite geliştirmede ve proje hazırlanmasında Resmi Kalkınma Yardımını artırın. Kalkınma ortakları ve çok taraflı finans kuruluşları resmi kalkınma yardımlarını, altyapı projelerinin hazırlanması için çalışacak kuruluşlar ile yeni mali kaynakları çekmek ve daha iyi hazırlanmış su işletmecilerinin kapasitelerinin geliştirilmesi için artırmalıdırlar. Ayrıca, ulusal hükümetler için modaliteler geliştirin, altyapı için resmi kalkınma yardımlarını artırın ve bölgesel önemi haiz kapasite geliştirin.

Konu 2. Sürdürülebilir Su Sektörü Aracı Olarak Maliyeti Kazanma Stratejileri

113. Adil ve tarafsız maliyet kazanımı stratejilerini kabul edin. Tüm su kullanıcıları arasında adalete, küresel düzeyde su ve sanitasyona ulaşımı teşvik ederek ulaşın. İyi kalite hizmet, bakım, altyapı, sosyal hedefler ile ihtiyaç olduğunda yatırım için uygun maliyet azaltma mekanizmaları yoluyla mali kaynakları teminat altına alın. Maliyet azaltıcı önlemleri güvence altına almadan ve maliyet azaltma reformlarını gerçekleştirmek için uygun kurumsal ve teknik reformlar yapılmadan bu değişiklikler yapılamaz. Paydaş katılımı, fikir birliği sağlanması ve sorunsuz bir geçiş için çok önemlidir.

114. Sürdürülebilir maliyet kazanımını özendirin. Su hizmetlerini sağlamaktan sorumlu kamu kuruluşları, her türde kullanıcının karşılayabileceği ücretlendirmeden gelecek kaynaklar ile yatırımlara imkan sağlayabilecek öngörülebilir vergi ve kaynak transferleri birleştirilmek suretiyle, hizmetlerin ileride gerektireceği tüm mali kaynak akışını tedarik eden ve yeni yatırımları destekleyen sürdürülebilir uzun vadeli maliyet kazanım politikaları geliştirmelidir. Sürdürülebilir maliyet kazanım yöntemleri, yatırım ve işletme giderlerinin yanı sıra, mevcut altyapının bakım masraflarını da içerir. En yüksek verimin alınabilmesi için, su hizmetlerinin çevre açısından yaratacağı maliyetler de maliyet azaltma politikalarına dahil edilmelidir. Ayrıca, yoksullara yönelik teşvikler oluşturmali veya yerel şartlara göre, yoksulların ödeme gücü göz önüne alınarak alternatif maliyet kazanım mekanizmaları geliştirilmelidir.

115. Sürdürülebilir maliyet kazanım sistemlerinin uygulanması için yerel otoritelere yetki verin. Yerel otoritelerin hizmet vermekle yükümlü olduğu yerlerde, ulusal hükümetler onlara ilgili Anlaşmalara ve Dünya Ticaret Örgütü altındaki uluslararası yükümlülüklerle uygun olarak, yerinde ve sürdürülebilir maliyet kazanım sistemlerini gümrük ve bütçe sübvansiyonları yoluyla uygulamaları için gerekli yetkiyi vermek zorundadırlar. Sürdürülebilir maliyet kazanım sistemleri her sınıftaki su kullanıcısı için suyu ucuz hale getiren tüm sübvansiyonlar ve/veya çapraz sübvansiyonlar yoluyla maliyetin ucuzluğunu teminat altına alırken, yatırıma imkan vermesi için öngörülebilir olmalıdır.

116. Maliyet kazanım stratejileriyle sürdürülebilir kalkınma hedeflerini birleştirin. Maliyet kazanım stratejileri sürdürülebilir kalkınma hedeflerini yansıtmalıdır. Tarifelerin, adil, hakkaniyet ve sürdürülebilirlik prensiplerine karşılık gelmesini, özellikle yoksul ve gelir seviyesi düşük kişiler olmak üzere her sınıftaki kullanıcı için yeterli düzeyde hizmete ulaşılmasını, maliyet kazanım politikalarının

suya ve sanitasyona erişimi engellemediği şeklinde anlaşılmasını sağlayın. Su ve sanitasyon politikalarını yoksul ve gelir seviyesi düşük kişilerin koşullarını düşünerek gerçekçi şekilde uygulanmasına göre gözden geçirin ve analiz edin.

Konu 3. Dar Gelirliler Lehine Finansman Politikaları ve Stratejileri

117. Yoksullar için yenilikçi mali politikalar ve stratejileri teşvik edin. Bu girişimleri, hizmete ulaşamayanlara gerekli hizmeti sunabilmek için, mikro finans olarak, üretim temelli yardım, yerel özel sektör üreticilerinin finansmanı, kamu ve özel sektör arasında maliyetlerin paylaşımı şeklinde teşvik edin. İlk bağlantı ücretlerinin sübvansiyonu, ulaşımı artırması yönünden, tekrar vuku bulan tüketim maliyetlerinin sübvansiyonundan çok daha etkilidir. Yatırım alanlarını yoksullarca erişilebilir ve ödenebilir finansal mali sistemler ile etkin ve çeşitli krediler oluşturarak geliştirin.

118. Küçük ölçekli su ve sanitasyon hizmetleri sağlayıcılarının rolünü tanıyın. Küçük ölçekli özel su ve sanitasyon hizmetleri sağlayıcıları kamu şebeke su sistemlerinin ulaşamadığı alanlardaki toplumdan dışlanmış ve yoksul yerlere su sağlarlar. Anılan hizmet sağlayıcılarının rollerini ve doldurdıkları boşlukları tanımak ve aynı zamanda uygun fiyatları teminat altına alırken piyasaları kullanmalarına yönelik kapasitelerini geliştirmek de önemlidir.

119. Teknoloji transferi ve ek mali kaynakların üretimini kolaylaştırın. Ortak fakat farklı sorumluluklar prensibini bu açıdan uygulamalarınıza dahil edin.

120. Küresel mali ve ekonomik kriz döneminde, hükümetlerin su sektörüne sürekli desteğinin önemini tekrar teyit edin. Su altyapısına yapılan yatırımların ulusal ekonomik teşvik paketlerine dahil edilecek şekilde düşünülmelidir. Bu ayrıca, uluslararası düzeyde koordine edilen mali araçların teşvikine de dahil edilebilir.

Tema VI : Eğitim, Bilgi ve Kapasite Geliştirme

Konu 1: Eğitim, Bilgi ve Kapasite Geliştirme

121. Bilgiyi paylaşın. Kalkınmakta olan ülkelerdeki meslek sahipleri ve araştırmacılar için bilimsel yazına serbestçe ulaşılması, Kuzey ve Güney arasında halen mevcut olan bilgi boşluğunun giderilmesinde giderek önem kazanan bir faktör olmalıdır. Karar vericiler; teşkilatlarına yönelik iletişim, veri eksikliği ve beceri kazanma sorunlarının üstesinden gelmeleri, genel kültürlerini ve teknik bilgilerini geliştirmeleri, özel sektörün bilgi ve iletişim hizmetlerine dahil olmalarındaki sınırların kaldırılması için politikalar oluşturmalı ve teşvikler ortaya koymalıdır. Kalkınmada ortakları, uzaktan eğitime bağlı daha çok burs sağlamalıdır.

122. Tüm su kullanıcılarını ve karar alıcıları eğitin. Tüm su kullanıcılarına, su sektörünün içinde ve dışındaki ve özellikle ulusal ve yerel düzeydeki karar alıcılara, toplum tarafından dışlanmış olmakla birlikte hala su kaynakları yönetiminde önemli roller oynayan çevrelerin eğitimine, ayrıca su, sanitasyon, ekosistemler, su üretim teknolojileri ve su ile ilgili diğer konulardaki bilgilerin

geliştirilmesine yönelik koordineli küresel faaliyetler yürütülmelidir. Herkes su kaynakları üzerine eğitim almak için, örneğin geleneksel uygulamaların dışında ve mesleki eğitim gibi alanlarda, fırsatlara ihtiyaç duyar. Bu açıdan medyanın rolünü güçlendirin. “Sanal su” ve “suyun ayak izleri” kavramları güçlü iletişim araçlarıdır. Bu kavramlar, daha fazla geliştirilmelidir ve su kıtlığı yaşayan bölgelere ithalatta, ticarete, tarım ve endüstri politikalarının hayata geçirilmesinde hükümetlerdeki ve özel sektördeki karar alıcıları etkilemek için kullanılmalıdır. Söz konusu kavramlardan ayrıca, gıda tüketimi ile diğer ticari metaların su kaynakları üzerindeki etkileri hakkında tüketicileri eğitmek amacıyla da yararlanılmalıdır. Su kaynaklarının korunmasına dair çocuklara verilecek eğitime dikkat çekilmesi için de bu gereklidir.

123. Mevcut yerel bilgi üzerinden gidin. Yerel aktörler yerel sorunlara ilk işaret edenler olarak bu konuda en önde yer alırlar. Bu aktörler değerli bilgi ve deneyime sahiptirler ve bu durum hala sıklıkla gözden kaçmaktadır. Yerel aktörlerin bilgi ve deneyimleriyle birlikte teknolojileri de tanımlanmalı ve gözden geçirilmelidir. Karar alıcılar yerel paydaşlardan bilgi almaya ve çıkardıkları dersleri uygulamaya ihtiyaç duyarlar. Bu çerçevede, yerel kapasite ve bilgiyi kullanırlar, yerel reformcularla çalışırlar, yerel enstitü ve sivil toplumun kapasitelerini geliştirirler, yerel otoriteleri güçlendirme yardımcı prensibini uygularlar. Dengeli bir birleşim, yukarıdan aşağı (sıklıkla daha geniş çerçevede) ve aşağıdan yukarı (daha küçük çerçevede) yaklaşımları ve yöntemleri beraberinde getirir.

124. Öğrenme ağları kurun. Bilgi ağı sistemleri, bilginin dağıtımında ve paylaşımında, ortak problemlerin tanımlanmasında, tutum belirlenmesinde, güven ortamının yaratılmasında ve yeni bilgiler üretilmesine büyük katkı sağlamaya başlamıştır. Güney-Güney ve Kuzey-Güney üçlü işbirliği ve ağ sistemleri; deneyimlerin paylaşımında ve bunların bir yerden başka durumlarda uygulanmasına bir zemin oluşturmaktadırlar. Yatay gözlem ağlarının yanı sıra, yerel paydaşların küresel bilgiye ulaşabilecekleri “dikey” ağ sistem bağlantılarına yönelik ihtiyaç da artmaktadır.

125. Bütüncül yaklaşımları teşvik edin. Küresel zorluklarla baş etmede, yetersiz kapasite sorununun üstesinden gelmek için, soruna dayalı çok disiplinli öğrenim ve talebe dayalı araştırma gündemleri teşvik edilmelidir. Su kaynaklarının yönetimi için, çok paydaşlı işbirliğinde eğitime ve bilgiye dayalı kurumlar daha aktif rol oynamalıdır. Bu durum, sorunların daha verimli çözümüne ve geleneksel ve resmi bilginin daha iyi paylaşımına imkan tanır.

126. “Bilgi” kurumları yaratın: Kamu yönetiminde en iyi kurumlar, tıpkı özel sektörde bilgi birikimi temelinde çalışan şirketlerin daha başarılı işletmeler olması gibi, öğrenmeye açık kurumlardır. Bu tür yapılanmalar, yeni zorluklara ve yeni bilgilere daha iyi uyum sağlayabilmektedir.

Konu 2: Su Bilimi ve Teknolojisi - Uygun ve Yenilikçi Çözümler

127. İleri teknolojiyi kapasite geliştirmeyeyle birleştirin: Yenilikçi olmak ve özellikle sınırları yok eden bilgi teknolojileri geliştirmek gerektiğinde, bu yerel bilgiyle birleştirilmelidir. İleri teknolojiler kapasite geliştirilmesi halinde işe yarar. Süregelen işlemler, bakım/ıdame ve beceri eğitimi ileri

teknoloji çözümlerinin kullanılmasına olanak tanınmalıdır. Farkındalığın artırılması ilk aşamadır, fakat kentsel su yöneticileri, çiftçiler ve diğer su ile uğraşanlar tarafından teknolojinin kullanılması esastır. Enerji ve gıda maliyetleri düşünüldüğünde, özellikle sulama teknolojilerinin kullanılması uygundur.

128. Ulusal, bölgesel ve uluslararası işbirliğini teşvik edin. Bazı teknolojiler özellikleri itibarıyla yerel düzeyde kalırken, diğerleri dünyanın herhangi bir yerinde kullanılabilir. Uluslararası işbirliği, yalnızca ülkeler arasında teknoloji transferinde değil, teknolojiyle ilgili veriye ulaşımında da teşvik edilmelidir.

129. Teknolojiyle ilgili seçenekleri çeşitlendirin. Tarımsal, evsel ve endüstriyel tüketime yönelik teknoloji seçenekleri, mevcut teknolojilerin geliştirilmesini de içerecek ve sınırları kaldıracak şekilde, örneğin deniz suyunun arıtılması, yağmur suyunun depolanması, suyun yeniden kullanımı ve risk yönetimi ile felaketlere hazırlıklı olmanın yanı sıra, yenilikçi, düşük maliyetli teknoloji yaklaşımları, örneğin yoksul toplumlarda uygulanabilecek yerel hane teknolojileri olmak üzere, genişletilmelidir. Uygulanabildiği yerde, uygun teknolojilere ve sağduyulu kullanımlara öncelik verilmelidir. Teknolojinin ve teknoloji seçeneklerinin topluluklar tarafından nasıl kullanılacağı ve bu toplulukların planlama sürecine katılmaları hususu her zaman dikkate alınmalıdır.

130. Küresel su bilimi programlarını destekleyin ve teşvik edin. Hidrolojik çevirim bileşik biyolojik-jeolojik-kimyasal çevirim ile küresel itici güçler arasındaki karmaşık ilişkiyi anlayabilmek için, bu alanlardaki bilimsel araştırma yoğunlaştırılmalı ve genişletilmelidir. Kalkınmakta olan ülkelerdeki buna yönelik kapasitenin geliştirilmesi ve yerel araştırma birimlerinin ilgili küresel araştırma programlarına katılımları son derece önem taşımaktadır. Uluslararası su eğitim enstitülerinin rolü de bu açıdan son derece önemlidir. Kalkınmakta olan ülkeler için burs programları geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.

131. Yüksel okul eğitiminde bilim ve teknolojiyi teşvik edin. Su kaynaklarına yönelik sorunlara, uygun, ileri düzeyde bilimsel ve teknolojik çözümler üretmek için, bu konuda kariyer yapacak öğrencileri kazanmak amacıyla kaliteli eğitim olanakları kullanılmalıdır. Bu olanaklar ve bu programlara katılım ulusal ve yerel düzeyde teşvik edilmelidir.

Konu 3. Mesleki Birlikler ve Ağlar

132. Bölgesel, ulusal ve mesleki birlikleri destekleyin. Ulusal ve mesleki birliklerin bulunduğu yerlerde, özellikle Afrika'da, hükümetlerin hedeflere ulaşmasında daha fazla destek verin. Ulusal birliklerin bulunmadığı yerlerde, daha yeni gelişmeye başlayan ulusal birliklerin oluşturulmasını desteklemek için uluslararası mesleki birliklerle çalışın.

133. İnsan kaynakları değerlendirmesi yapın. Dünyada su alanında kaç kişinin çalıştığı, nasıl yaşadıkları ve çalışma koşulları ile su sektörünün özel ihtiyaçlarının ne olduğu ve nerelerde olduğu, halen açıklık kazanmamıştır. Sektörlerdeki insan kaynaklarının durumunun düzenli değerlendirilmesine duyulan acil ihtiyacın giderilmesi, profesyonel yapılanmanın durumunu küresel düzeyde izlemek ve toplumsal öncelikleri de içerecek şekilde işçilerin yeteneklerine göre iş

bulabilecekleri yerlerin olduğu yüksek performanslı çalışma alanlarının geliştirilmesine de yardımcı olacaktır.

134. Şemsiye kuruluşları güçlendirin. Bir ağ etkinliğine sahip olmayan çok sayıda mesleki birlik bulunmaktadır. Bu birlikler ve ağlar arasında daha güçlü sinerji sağlamayı hedefleyen şemsiye kuruluşlar geliştirin.

135. Mesleki birlikleri, politika oluşturulmasına ve yatırıma yönlendirin. Ticari birlikler, çiftçilere/iş adamlarına yönelik birlikler ile mühendis odalarını da içeren mesleki birlikler ana çalışma alanlarına göre suyla ilgili çok çeşitli konularda değerli deneyim ve bilgi sunarlar. Bu birlik ve ağlar uzmanlık alanlarına göre, politikaları ve yatırımları etkilemek için uygulamanın ilk aşamalarında kapasite geliştirilmesine daha fazla yönlenebilir.

136. İnsan kaynaklarını geliştirmek için mesleki birlikleri ve hükümetleri birlikte çalışmaya teşvik edin. Mesleki birlikler ve ağlar, su sektöründeki insan kaynaklarının geliştirilmesinde yararlı olabilecek büyük miktarda sektör ve kariyer bilgisi sunarlar. Bu birlikler, ulusal ve yerel hükümetlerle işbirliği içinde, su kaynaklarına yönelik kariyere ilişkin öğretim ve eğitimi teşvik etmelidir. Su işletme ortakları ile özel eğitim kurumları bu girişimlere destek verebilir. Toplu çabalar, çiftçileri kapsamalı ve cinsiyet eşitliği ile insan kaynakları politikaları ve uygulamaları aracılığıyla kadın ve genç meslek sahipleri için kariyer olanaklarını artırıcı olmalıdır. Gençler geleceğimiz olduğundan, genç mesleki birliklerin tüm dünyada desteklenmesine, teşvik edilmesine ve yol gösterilmesine ihtiyaç vardır. Ayrıca, teknik personelin sosyal öncelikleri anlamaları için yardım edin.

137. Sektörler arasında daha iyi bağlantılar yaratın. Mesleki kuruluşların güçlendirilmesinin yanı sıra, bu kuruluşlarla birlikte hükümetler, özel sektör, sivil toplum, kamuyla ilgili kuruluşlar ve diğer paydaşlar arasında daha iyi bağlantılar kurmak gereklidir.

138. Ulusal komisyonlara mesleki kuruluşları dahil edin. Uluslararası mesleki kuruluşların deneyimlerini kullanarak, hükümetler bu kuruluşlardan temsilcileri, politika geliştirmeye yönelik verimli araştırmalarla, kalkınma komisyonları, araştırma ve ulusal bilimin mevcut kapasitesi arasında etkin bağlantı kurmak amacıyla davet etmelidir.

Madde 4. Veriye Ulaşım

139. Veriye yatırım yapın. Bilgi ve verinin toplanması, analizi ve uygunluğu bir harcama değil, vergi ödeyenler tarafından karşılanan, gelecekte yüksek kalitede geri dönüşümü olan bir yatırım olarak görülmelidir. Özellikle, pek çok ülkedeki temel hidroloji istasyonları minimum ihtiyaçları karşılamak için bile yetersizdir ve hala Ulusal Hidroloji Hizmetlerine bütçeden ayrılan pay sistematik olarak kesilmektedir. Ulusal hükümetler, kabil olduğu ölçüde, bu ağların giderek azalmasını tersine çevirecek acil önlemler almalıdır ve işletmedeki hidrolojik ve ilgili meteorolojik gözlem istasyonlarına desteği artırmalıdır. Bu özellikle kalkınmakta olan ülkeler için çok önemlidir.

140. Kırılganlığı anlayın ve değerlendirin. Küresel değişimlerin, iklim değişikliğini ve değişkenliğini

de içerecek şekilde, su kaynakları ve onların kullanılabilirliği ile çok amaçlı kullanımı için kalitesi üzerindeki etkilerinin daha iyi anlaşılması, ihtiyaç duyulan tepki stratejilerinin hazırlanması için gereklidir. İlk olarak, bilgiyi geliştirmek ve veri toplamak, nehir havzalarındaki tatlı su kaynaklarındaki değişiklikler ve iklim değişkenliğinin potansiyel etkileriyle ilgili araştırmaları teşvik etmek için kaynak sağlanmalı ve çabalar yoğunlaştırılmalıdır. Faaliyetler, gözleme ve ölçmeye, kapasite artırımına, mevcut gözlem istasyonlarının işletimine ve bakımı ile halihazırdaki hidroloji ağlarının yenilenmesine ve yeniden geliştirilmesini de kapsayacak şekilde yeni yatırımları içermelidir.

141. Uluslararası kuruluşlar ve kalkınma ortaklarından destek alın. Uluslararası kalkınma ortaklığı topluluğu, hidrolojik ağların geliştirilmesi de dahil olmak üzere veri toplanması ve bütüncül su kaynakları yönetimi sürecinin temelini oluşturan veri yönetimi ve dağıtımının geliştirilmesi için kapsamlı projeleri desteklemelidir. BM, Dünya Bankası ve diğer uluslararası kuruluşlar ile kalkınma ortakları, kalkınma projelerine sahip ülkeleri, veri toplama ağlarını geliştirmek ve sürdürülebilir şekilde su kaynaklarının yönetimi ve geliştirilmesi için gereken bilgi temellerinin oluşturulması amacıyla desteklemelidir.

142. Veri toplanmasına gözlem ve değerlendirmeyi dahil edin. Basit veri toplanması yeterli değildir, gözlem ve verilerin değerlendirilmesi, suyla ilgili sorunlara ilişkin, özellikle seller ve kuraklık olmak üzere, uygun adaptasyon ve zararların hafifletilmesi önlemleri için gereklidir. Acil meseleler; iklim değişikliği, sanitasyon, suya erişim, suyla ilgili felaketler, yeraltı suyu ve yeraltı ve yüzey suları arasındaki etkileşimi de içeren veri toplama, gözlem ve değerlendirmeye ihtiyaç duyar. Değerlendirme, yerel, havza bazında, bölgesel, ulusal ve küresel düzeyde yürütülmelidir ve fikir beyan edenlerin konuya ilişkin gözden geçirme sürecini de içermelidir. Değişik kaynaklardan gelen verilerin güvenilirliği, tutarlılığı ve uyumluluğu garanti edilmelidir.

143. Uluslararası ve eyaletlerarası veri değişimini ve ülkeler arasında işbirliğini teşvik edin. Değişen iklim koşulları altında, hidrolojik çevrimin daha iyi anlaşılması için uluslararası veri değişimi teşvik edilmelidir. Uluslararası ve ulusal politikaların gözden geçirilmesine, çabaların belli bir hedefe yönetilmesine, uluslararası hidrolojik veri ve ürünlerin değişiminin kolaylaştırılması için ihtiyaç duyulmaktadır ki bu çabalar bölgesel ve küresel tatlı su kaynakları ile iklim değişikliği ve değişkenliğine yönelik çalışmaların yürütülebilmesine imkan tanısin ve insanlığın hizmetine sunulabilsin.

144. Karar almada veri kullanımını güçlendirin. Su kaynakları yöneticilerinin rolü, su güvenliğinin sağlanması için gereklidir, su güvenliğinin ihtiyaç duyulan toplumsal hedeflere ulaşılmasına yönelik kapsamlı seçenekleri ve su güvenliği için ihtiyaçları içermelidir. Veri, su yöneticilerinin pratik çözümler geliştirmelerine yönelik kapasitelerini artırır. Aynı zamanda, verilerin kalitesi politika kararlarını etkileyeceğinden, karar vericiler verilerin kalitesinin önemine ilişkin duyarlı olmalıdırlar.

Madde 5. Su ve Kültür

145. Kültürel çeşitliliği teminat altına alın. Su politikalarında, reformlarda ve bilimsel araştırmalarda, suyun kullanımı, yönetimi ve korunması hakkındaki geleneksel ve yerel bilginin

birleştirilmesi; daha sürdürülebilir, verimli ve işi yapanları içeren bir temele dayalı eylemleri sağlayacaktır. Geleneksel ve yerel bilgiyi tanıyan ve spesifik kültürel grupların var olduğuna inanan adaptasyon stratejilerinin kabulü yoluyla, kültürlerin ve ekosistemlerin yaşaması teminat altına alınabilir.

146. Su yönetiminde kültürel çeşitliliği ve teknolojileri tanıyın, bütünleştirin ve teşvik edin. Su yönetiminde, çeşitli kültürel eylemlerin ve teknolojilerin değerini göz önüne alarak, bu işlemleri ve teknolojileri bilimsel bilgiyle ve rehber ilkelerle geliştirerek, tavsiyeleri su yönetimiyle, stratejilerle ve politikalarla kaynaştırarak, sürdürülebilir su yönetimine daha iyi ulaşılabilir.

147. Su yönetişimine kültürel çeşitliliği katın. Ulusal ve yerel hükümetler su politika ve mevzuat reformlarıyla bir ortam yaratmalıdır, öyle ki, teamül hukuku, resmi olmayan su kullanım uygulamaları ve kültürel çeşitlilik resmi olarak tanınsın ve uyarlansın. Modern ve geleneksel uygulamalar arasındaki eksikliğin anlaşılması için su politika ve hukukunun analiz edilmesi suretiyle kültürel çeşitliliği yansıtmak, bu amaçla su organizasyon yapılarının reformuyla, kültürel çeşitlilikteki değişimlere ilişkin gözlemi teşvik etmeye yönelik ulusal ve yerel ortaklar kurarak, etkin geleneksel su yönetimi adaptasyon stratejilerini anlayarak, saygı duyarak ve belgeleyerek, daha fazla kaynak sürdürülebilirliği sağlanacak ve bu durum Bin Yıl Kalkınma Hedeflerinin hayata geçirilmesine yardımcı olacaktır.

148. Kültürel çeşitlilik, biyolojik çeşitlilik ve su kaynakları yönetimi arasındaki ilişkiyi değerlendirin. Kültürel ve biyolojik çeşitliliğe ilişkin “piyasa” erimesini teslim ederek, hükümetler ve kalkınma finans kuruluşları kültürel çeşitliliğin korunmasını teminat altına almalı ve böylece kültürel çeşitlilik, biyolojik çeşitlilik ve özel, yerel, ulusal, bölgesel ve küresel düzeyde su kaynakları projesi yönetimi arasındaki bağlantı değerlendirilmelidir.

149. Suyu ve onun kültürel değerini koruyun. Her kıtadaki her ülkede saklı su alanları vardır. Bu alanların belirlenmesine ve ardından korunmasına ihtiyaç vardır. Bununla birlikte, suyun kültürel öneminin tecil edilmesi gerektiğini belirten şarkılar, hikayeler, dizaynlar, danslar, müzikler, sporlar, festivaller yapılmış ve medyaya yansıtılmıştır.

150. Su ve kültürün kurumsal çerçevesini geliştirin. Su projelerine ve programlarına kültürel çeşitliliğin eklenmesi; kavrayış ve işbirliğini artırır, uygulamayı kolaylaştırır. Karar almada, şeffaf katılımda, Birleşmiş Milletler’in rehber ilkeleri göz önüne alınarak, kültürel çeşitlilik yaklaşımları gözetilmelidir.

İSTANBUL SU REHBERİ

EK I: KATKI SAĞLAYAN DOKÜMANLAR

Alicante Bildirisi: Yeraltı Sularının Küresel Önemi

Beppu Siyasi Dokümanı 2007(1. Asya Pasifik Su Zirvesi)

Brisbane Bildirisi: Çevresel Akış Tatlısu Ekosistemleri ve İnsan Sağlığı için Gereklidir

Sivil Toplum Bildirisi-AfricaSan +5

Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu - 13. Oturumu: Tatlısu Yönetimi: Uygulamanın hızlandırılması için siyasi seçenekler ve olası eylemler

Suyla ilgili Afetlerin Etkilerinin Azaltılmasına Yönelik Duşanbe Bildirisi

eThekwini Bildirisi (Su ve Sanitasyon Konulu AfricaSan Konferansı)

Herkes için Suyun Finansmanı: Su Altyapılarının Finansmanı konulu Dünya Panelinin Raporu

1. Afrika Haftası: Yayınların ve Sonuçların Özeti

Cenevre Sözleşmeleri

Küresel Yolsuzluk Raporu 2008: Su Sektöründeki Yolsuzluklar

Hashimoto Eylem Planı

Uluslararası Sempozyum: Değişen Dünyada Su-Yerel Bilgi ve Kapasitenin Geliştirilmesi

Lizbon Kongresi ve Kampala Konferansı: Uluslararası Hidrojeologlar Derneği (IAH)

Su ve Sanitasyon El Kitabı (COHRE)

Marsilya Bildirisi (Kentsel Su Yönetiminin Sınırları konulu UNESCO Sempozyumu)

Beppu Mesajı (1. Asya-Pasifik Su Zirvesi)

Paris 2007 Bildirisi (Kentsel Su Yönetiminde Yeni Ufuklar konulu UNESCO Uluslararası Sempozyumu)

Eski Dünya Su Forumları Bildirileri

Su ve Sanitasyon Hedeflerine Ulaşılmasını Hızlandırmak için Sharm El Sheikh Taahhütleri

Afrika'da Ortak Akifer Kaynaklarının Yönetimi 3. Uluslararası Konferansı

Birleşmiş Milletler Dünya Su Kalkınma Üçüncü Raporu (WWDR-3)

2015'e Doğru ve Sonrası: Uluslararası Su ve Sanitasyon Gündemi için Güncel Konular ve Gelecek Zorluklar

Sürdürülebilir Avrupa için Su: 2030 Vizyonumuz